

T.C.
Milli Eğitim Bakanlığı
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

T.C.
Radyo ve Televizyon
Üst Kurulu

İLKÖĞRETİM MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ

7. Sınıf Öğretim Programı ve Kılavuzu

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TALİM VE TERBİYE KURULU

T.C.
RADYO VE TELEVİZYON
ÜST KURULU

İLKÖĞRETİM
MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI VE
KILAVUZU

ANKARA - 2006

MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KOMİSYONU

PROGRAM DANIŞMANLARI

1.	Prof. Dr. Meral UYSAL	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
2.	Prof. Dr. Naci BOSTANCI	Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi
3.	Doç. Dr. Bilal ARIK	Konya Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi
4.	Yrd. Doç. Dr. Kenan ÇAĞAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
5.	Ar. Gör. Vahit İLHAN	Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

KOMİSYON ÜYELERİ

1.	Halil İbrahim GÜL	RTÜK Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanı
2.	Dr. Emir M. ULUCAK	RTÜK Üst Kurul Uzmanı
3.	Dr. Muhittin BİLGE	RTÜK Üst Kurul Uzmanı
4.	Candan SARIDOĞAN	RTÜK Üst Kurul Uzmanı
5.	Mehmet Akif SÜTCÜ	MEB TTKB Program Geliştirme Uzmanı
6.	Fatih KÖLÜK	MEB TTKB Teknik Öğretmen
7.	Ar. Gör. Hakan AYDIN	Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi
8.	Ar. Gör. İbrahim E. BİLİCİ	Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI 4
GİRİŞ 5
MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ NEDEN GEREKLİDİR? 5
PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI 6
PROGRAMIN YAPISI 7
GENEL AMAÇLAR 7
BECERİLER 8
DEĞERLER 8
İLKÖĞRETİM MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
ÜNİTE SÜRELERİ 10
İLKÖĞRETİM MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMINDA KULLANILAN SEMBOLLER 12
PROGRAMIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR 13
İÇERİK AÇISINDAN 13
EĞİTİMSEL AÇIDAN 14
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 15
MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 16
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ 21
ÜNİTELER KAZANIMLAR ETKİNLİK ÖRNEKLERİ AÇIKLAMALAR 31
ÖRNEK ETKİNLİKLER 40
İLETİŞİM NEDİR? 41
İLETİŞİM TÜRLERİNİ TANIYALIM 43
KİTLE İLETİŞİMİ NEDİR? 47
MEDYAYI TANIYALIM 52
MEDYA, TOPLUM VE KÜLTÜR 54
MEDYA VE EKONOMİ 56
MEDYA VE ETİK 58
NASIL MEDYA OKURYAZARI OLUNUR? 59
TELEVİZYONUN ETKİN NİTELİKLERİ 62
NE FARK VAR? 63
HAYDİ, AFİŞ HAZIRLAYALIM 66
KİM, NEYİ, NEDEN, NE KADAR VE NE ZAMAN İZLİYOR? 67
PROGRAMLARI ANALİZ EDELİM 79
RADYOYU TANIYALIM 82
RADYO DİNLERKEN NELERE DİKKAT EDELİM? 83
GAZETELERİ İNCELEYELİM 85
HAYDİ, GAZETE HAZIRLAYALIM 87
DERGİLERİ İNCELEYELİM 88
İNTERNETİN ÖZELLİKLERİNİ KEŞFEDİYORUM 90
İNTERNET KULLANIYORUM 92
İNTERNETTE NELERE DİKKAT ETMELİYİZ? 93
KAYNAKÇA 95

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk millî eğitiminin genel amaçları

Madde 2. Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı; kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranış ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

GİRİŞ

MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ NEDEN GEREKLİDİR?

20. yüzyılda başlayan ve hâlen devam etmekte olan bilim ve teknolojideki hızlı gelişme, her alanda olduğu gibi iletişim alanında da etkili olmuş ve bilim adamlarının geçtiğimiz yüzyılı "enformasyon çağı" olarak tanımlamalarına yol açmıştır.

Kitle iletişim araçlarının gelişimine paralel olarak iletişim kanallarının çeşitliliğinin artması, bir yandan içerik doldurma sorununu beraberinde getirirken, diğer taraftan bu "bilgi" ve "enformasyon" bolluğunda "doğru bilgi"ye nasıl ulaşılabileceğine ilişkin sorunları da ortaya çıkarmıştır.

İletişim kanallarındaki niceliksel artışın, aynı oranda niteliğe yansımaması, yukarıda tanımlanan sorunu tetikleyen önemli unsurlardan biri olarak görülmektedir. Elektronik medyanın teknolojiden aldığı destekle kullanıma sunduğu kanalların çeşitliliği, çocuklardan yetişkinlere kadar her kesimi kendine çeken bir cazibe merkezi oluşturmaktadır. Bu yoğun enformasyon altında, özellikle çocuklar, sunulan malzemeyi seçme şansı olmadan ve bilinçsizce doğrudan almakta ve o oranda da etkilenmektedirler. Kitle iletişim araçlarının kolay ulaşılabilirliği, bireyden topluma kadar her alanda etkili olabilen çeşitli yayınların evimizin içine kadar gelerek, sadece yetişkinlerin değil, çocukların da etkiye açık birer alıcı durumuna düşmelerine neden olmaktadır. Bugün tartışmasız en etkili kitle iletişim aracı olan televizyonun, kişilerin sosyal yaşamlarının neredeyse "olmazsa olmaz"ı hâline geldiği de çok açıktır. Ülkemizde 90'lı yıllardan bu yana özel televizyon yayıncılığına geçiş ve televizyon programlarındaki görece çeşitlilik, ülkemiz insanının ekrana daha bağımlı hâle gelmesine yol açmıştır.

Yapılan bilimsel araştırmalarda, Türkiye'deki televizyon izlenme oranının günde ortalama 4-5 saat olduğu görülmektedir. Bir kişi yılın %19'unu televizyon izleyerek geçirmektedir. Kişinin yılın %33'ünü uyuyarak, %33'ünü çalışarak, %14'ünü de bu etkinliklerin dışında kalan etkinliklerle geçirdiği göz önüne alındığında bu oranın oldukça büyük olduğu ortaya çıkmaktadır.

Çeşitli uluslararası araştırma ve istatistikler de çocuklar da dâhil olmak üzere televizyon izlemenin, büyük bir zaman değerlendirme ya da başka bir deyişle zamanı tüketme olgusu olarak gözüktüğüne parmak basmaktadır. Bir boş zaman aktivitesi olarak görülen televizyon izleme süreleri, yapılan uluslararası istatistiklerde ortalama olarak günlük 2-4 saat olarak görülmektedir. Bu da tüm hayati aktivitelerden arta kalan zamanın televizyon karşısında tüketilmesi anlamına gelmektedir.

Çocukların televizyon karşısında etkiye en açık, en hassas grubu oluşturduğu bir gerçektir. Çocuklar için, televizyon mesajlarına bu kadar açık olmanın diğer büyük bir tehlikesi de gerçeklik ile kurguyu ayırt edecek bir yaşta ve donanımda olmadıklarından dolayı, gördükleri her şeyi gerçeklik olarak algılayıp olabilirliğine inanmalarıdır. Bilimsel

araştırmaların düzenli olarak 2-2,5 yaşında televizyon izlemeye başladıklarını ifade ettikleri çocuklar için, bunun ne kadar vahim bir durum olduğu da ortadadır. Yapılan bazı araştırmalar ülkemizde çocukların televizyon izleme konusunda oldukça özgür olduklarını ortaya koymaktadır. 6-17 yaşları arasındaki çocuk ve gençler günde ortalama 3-4 saat televizyon izlemektedirler. Yine aynı yaş grubundaki çocuk ve gençlerin okul dışındaki birinci etkinliği televizyon izlemektir. Çocukların yılda yaklaşık olarak 900 saatini okulda, 1500 saatini ise ekran karşısında geçirdiği düşünüldüğünde durumun ciddiyeti daha da belirginleşmektedir.Ülkemizdeki çocukların %82'si, televizyon izleme, istediği programı seçme ve istediği kadar ekran başında kalma kararlarını kendilerinin verdiğini söylemektedirler. Başka bir ifade ile söylersek televizyonun yoğun etkisinin en hassas alıcısı durumundaki çocukların maalesef %82'lik gibi büyük bir kısmı bu etkinliği, zamanını ve süresini kendileri tayin etmektedirler.

Bütün bu araştırmalar ve bunlar üzerinde yapılan değerlendirmeler; görsel, işitsel ve yazılı medya karşısında savunmasız bir alıcı durumunda bulunan çocukların, ilköğretimden başlayarak medya karşısında bilinçlendirilmelerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Böylelikle öğrenci; medya karşısında pasif bir alıcı olmak yerine, medyayı okuyabilecek, medyanın dilini çözebilecek bilinç düzeyine ulaşarak, iletişim olgusunda aktif bir birey olarak yer alabilecektir. Batı'da son 30 yıldır ilkokullar için Medya Okuryazarlığı dersinin zorunlu olup olmaması gerektiği tartışılmış ve tartışılmaktadır. Bu ülkelerin bazılarında tıpkı Matematik, Fen Bilgisi ya da Dil Bilgisi gibi Medya Okuryazarlığı dersi de diğer dersler arasında yerini almıştır. Ancak Kanada'da olduğu gibi bazı ülkelerde ise medya okuryazarlığına ilişkin konular başka derslerin (Sanat, Edebiyat, Vatandaşlık Bilgisi vb.) içerisinde verilmektedir.

Televizyon karşısında en hassas ve etkiye en açık grubu oluşturan çocukların ekranda izlediklerini, "gerçeklik" ve "kurgu" bakımında ayırt etme becerisini de kazanacakları Medya Okuryazarlığı dersinde, medyanın olayları ve olguları nasıl ve neden belli yönleriyle yansıttığı çocuklara anlatılacak ve insanımız ilköğretim çağından başlayarak medyaya eleştirel bakabilen, bilinçli alıcılar olarak yetiştirilecektir.

Bireyler, var olan gerçeklik ile medyada sunulan gerçeklik arasındaki farkı ne kadar erken yaşta öğrenip idrak etmeye başlarlarsa, medyanın üzerlerindeki olumsuz etkilerini de o ölçüde aza indireceklerdir. Medya Okuryazarlığı dersinde öğrencilerin bazı medya yayınlarının sunduğu enformasyonun sübjektif, dikkatlice seçilmiş, belli bir bakış açısına göre kurgulanmış ve birtakım etkilerle oluşturulmuş bir yeniden üretim olduğunu kavramaları sağlanacaktır. Ayrıca medya kuruluşlarının birer ticari aygıt olarak insanların üzerinde reklamlar, filmler, müzikler vb. aracılığıyla nasıl bir tüketim iştahı oluşturma işlevi üstlendikleri de vurgulanmaktadır.

PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Bilgi, insanlık tarihinin her döneminde önemli olmakla beraber, iletişim olanaklarının küçülttüğü dünyamızda en önemli etken durumuna gelmiştir. Çağımızda tartışılmaz üstünlük "bilgiyi üreten" ve "bilgiyi kullanan"larındır. Bilginin kazanılmasında, kullanılmasında ve donanımlı insan gücünün yetiştirilmesinde de en önemli görev eğitim sistemimize düşmektedir.

Kalkınma planları ve millî eğitim şûralarında sıklıkla öğretim programlarının, öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini

geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak öğretim programlarında yeni yaklaşımlar dikkat çeker duruma gelmiştir. Bu nedenle Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Böylelikle etkinlik merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantısını ve bireysel farklılıklarını dikkate alan, çevresiyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmıştır.

Bu anlayış doğrultusunda Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı;

1. Bilgi, beceri ve değerlerin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
2. Öğrencileri gözlem, araştırma yapmaya ve çevresine yapıcı eleştirel gözle bakmaya özendirir.
3. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
4. Öğrencilerin ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
5. Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlar.
6. Her öğrenciye ulaşabilmek için çoklu zeka kuramını, öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.
7. Oluşturulacak öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlar.

PROGRAMIN YAPISI

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı oluşturmacı (inşacı) yaklaşımla hazırlanmıştır. Bu yaklaşıma göre öğrenciler, uzak ya da yakın geçmişte, çevresinde gözlediği ve bilgiye dönüştürdüğü veriler veya eğitim kurumunda edindiği bilgilerle bu derste elde edeceği verileri ve edineceği bilgileri birbiri ile ilişkilendirecek, böylelikle öğretmenin de rehberliğinde kendisi yepyeni bazı beceri ve değerlere ulaşacaktır. Programda, genel amaç ve kazanımların yanı sıra bazı temel beceri ve değerlerin verilmesi, öğrencilerin kazanımlar yoluyla bu beceri ve değerleri elde etmeleri amaçlanmıştır.

a. Genel Amaçlar

Bu programı başarı ile tamamlayan öğrenci;

1. Medyayı farklı açılardan okuyarak yaşadığı çevreye duyarlı, ülkesinin problemlerini bilen, medyada gördüklerini aklın süzgecinden geçirecek bilinç kazanır.
2. Televizyon, video, sinema, reklamlar, yazılı basın, internet vb. ortamlardaki mesajlara ulaşarak bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği elde eder.
3. Yazılı, görsel, işitsel medyaya yönelik eleştirel bakış açısı kazanır.
4. Mesajların oluşturulmasına ve analizine dönük olarak cevap bulmaktan-soru sorma sürecine doğru bir değişimi gündeme getirir.

5. Bilinçli bir medya okuryazarı olur.
6. Toplumsal yaşama daha aktif ve yapıcı şekilde katılır.
7. Kamu ve özel yayıncılığın daha olumlu noktalara taşınması noktasında duyarlılık oluşturulmasına katkı sağlar.

b. Beceriler

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı, ilköğretim düzeyinde diğer derslerle birlikte verilen 8 beceriyi kazandırmanın yanında, kendine özgü 2 beceriyi de kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu becerileri şöyle sıralayabiliriz:

1. Gözlem becerisi
2. Araştırma becerisi
3. Eleştirel düşünme becerisi
4. Yaratıcı düşünme becerisi
5. İletişim becerisi
6. Problem çözme becerisi
7. Bilgi teknolojilerini kullanma becerisi
8. Girişimcilik becerisi
9. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi
10. Sosyal ve kültürel katılım becerisi

c. Değerler

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılmak istenen değerler şunlardır:

1. Özel yaşamın gizliliğine saygı
2. Estetik duyarlılık
3. Dürüstlük
4. Sorumluluk
5. Etik kurallara bağlılık
6. Farklılıklara saygı duyma
7. Kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık
8. Aile içi iletişime önem verme
9. Bilinçli tüketim
10. Toplumsal hayata aktif katılım
11. Bilimsellik
12. Eşitlik

13. Yardımlaşma
14. Dayanışma
15. Paylaşma

ç. Kazanımlar

Kazanımlar, eğitim sürecinin sonunda öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve değerleri kapsamaktadır. Bu sebeple, öğrencilerin ünitelerin işlenişindeki gelişmeleri, kazanımların edinilmesine bağlıdır. Kazanımlar, programda öğrencilerin gelişim düzeyine ve ünitelerin özelliğine göre verilmiş olup, kazanımların yazılımında bir mantık bütünlüğü gözetilmiştir.

d. Etkinlikler

Programda verilen etkinlikler birer öneri ve örnek niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya ekleme ve çıkarmalar yapabilir. Bunun dışında başka etkinlikler de ekleyebilir. Etkinlik hazırlanırken hangi kazanımlara yönelik olduğuna ve içeriğine dikkat edilmelidir. Ayrıca çevresel özelliklerle, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Örneğin, öğrencinin sadece kitap okuyarak veya öğretmeni dinleyerek bilgi edinmesi veya beceri geliştirmesi yerine; sınıfta arkadaşlarıyla tartışarak, görüşlerini açıklayarak, sorgulayarak, başka arkadaşlarına aktararak öğrenme sürecine etkin olarak katılması amaçlanmıştır. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenlerle karşılıklı iletişime ve etkileşime girmelerini, birbirlerine açık uçlu ve anlamlı sorular sormalarını, araştırma yapmalarını sağlayıcı etkinliklere de yer verilmiştir.

e. Açıklamalar

Programın "Açıklamalar" bölümünde öğretmene herhangi bir kazanımla ilgili açıklayıcı, uyarıcı vurguda bulunmak ya da önemli görülen noktaları belirtmek amacıyla "[!]" sembolü; dersin farklı ünitelerinde yer alan ve birbirleriyle ilişkili olan kazanımlarını belirtmek için "↻" sembolü, başka derslerle ilişkisini belirtmek için "⊏" sembolü, ünitedeki kazanımlara ulaşılıp ulaşılmadığını belirlemek amacıyla kullanılacak ölçme ve değerlendirme yöntemlerini göstermek için ise "4 "sembolü kullanılmıştır.

İLKÖĞRETİM MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI
ÜNİTE SÜRELERİ

ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	SÜRE DERS SAATİ	ORANI (%)
İLETİŞİME GİRİŞ	2	2	8
KİTLE İLETİŞİMİ	2	2	8
MEDYA	4	7	17
TELEVİZYON	3	4	12,5
AİLE, ÇOCUK VE TELEVİZYON	4	9	17
RADYO	2	3	8
GAZETE VE DERGİ	4	3	17
İNTERNET (SANAL DÜNYA)	3	6	12,5
Toplam	**24**	**36**	**100**

BECERİ: Öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetlerdir.

DEĞER: Değer, bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlâkî ilke ya da inançlardır.

DÜZEY

ÜNİTE

... SINIF

ÜNİTE VII	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
GAZETE VE DERGİ	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Gazete ile ilgili temel kavramları tanır. 2. Gazetedeki haber ve fotoğraf ilişkisini analiz eder. 3. Örnek bir gazete hazırlar. 4. İçerik ve yayın periyoduna göre dergi türlerini sınıflandırır.	**"Gazeteleri İnceleyelim"** Öğrencilere bulmaca doldurtulur. Bulmacada çıkan gazete ile ilgili temel kavramlar gazetede gösterilir. Haber ve fotoğrafların veriliş şekli nedenleri ile birlikte örneklendirilir (1 ve 2. kazanım). **"Haydi, Gazete Hazırlayalım"** Örnek bir gazete hazırlatılarak sergilenir (3. kazanım) **"Dergileri İnceleyelim"** Öğrenci tarafından sınıfa getirilen dergiler içeriği ve yayın periyodu yönünden incelenir (4. kazanım)	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, sosyal ve kültürel katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Etik kurallara bağlılık, estetik duyarlık, özel yaşamın gizliliğine saygı, farklılıklara saygı duyma, sorumluluk, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, dayanışma [!] Manşet, sürmanşet, spot, mizanpaj, haber, fotoğraf, tiraj ve künye kavramları üzerinde durulmalıdır (1. kazanım). [!] Gazetelerin yayın politikaları ile ekonomik beklentilerinin haber ve fotoğrafı veriş şeklini nasıl etkilediği konusuna değinilir (2. kazanım). [!] Eğitim ortamı için uygun olmayacak cinsel ve siyasal içerikli dergi getirilmemesine dikkat edilmelidir (4. kazanım). Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme, grup değerlendirme formları, proje ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

KAZANIM: Öğrenme süreci içerisinde, planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla öğrencinin kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir.

SEMBOLLER

SEMBOLLER

AÇIKLAMALAR: Kazanımları ve etkinlikleri, üniteler ve diğer dersler arasındaki ilişkilendirmeyi; beceri, değer ve değerlendirmeyi açıklayıcı ifadeler içermektedir.

ÖRNEK ETKİNLİKLER: Bu etkinlikler size yol göstermek amacıyla oluşturulmuştur. Okulunuzun bulunduğu çevreye ve imkânlarınıza göre örnek etkinliklerden seçebilirsiniz. Yalnız etkinliğin özelliğine göre bir ya da iki hafta önceden gerekli hazırlık yapılmalıdır.

İLKÖĞRETİM MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA KULLANILAN SEMBOLLER

Sınıf-okul içi etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin (çalışma kâğıdı doldurma, film izleme, görsel materyal okuma, grup çalışması, mektup yazma, sanal alan gezisi, yaratıcı drama vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.
Okul dışı etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin tümünün, bir kısmının ya da bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini ve kaynak kişilerle yapılacak görüşmeleri gösterir.
[!] **Uyarı**	Bu sembol, ilgili ünitede verilecek beceri ve değer ifadelerini, işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer ünitelerin adını, ilgili kazanımlarını ve konularını gösterir.
Diğer derslerle ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili üniteyle ilişkilendirilebilecek diğer dersleri gösterir.
Ölçme ve değerlendirme	Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Burada yazılan değerlendirme etkinliği bir öneridir. Öğrencilerin başarılarını en iyi ölçebileceği düşünülen başka değerlendirme etkinliği ve yöntemler de uygulanabilir.

PROGRAMIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Seçmeli bir ders olan Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı, ilköğretim okullarının 6, 7 ya da 8. sınıflarında haftada bir ders saati üzerinden toplam 36 saatlik bir süre öngörülerek hazırlanmıştır.

Bu dersin eğitim ve öğretiminde;

I. İçerik Açısından

1. Öğrenciler, medyayı ve medya ürünlerini bilinçli bir şekilde mi yoksa üzerinde çok düşünmeden salt alışkanlık olarak mı kullandıklarını sorgulamalıdırlar.
2. Öğrenciler medyanın sunduklarının kendilerine olan getirisini değerlendirebilecek ve bunun sonucunda yararlı olduğunu düşündükleri kaynakları tercih edebilecek düzeye gelmelidirler.
3. Öğrenciler, medyanın sunduğu bazı ürünlerin, büyük bir çaba ve sürecin sonucu ortaya çıkmış yapımlar olduğunun ayrımına varmalıdırlar. Örneğin; sinema filmlerinin izleyici üzerindeki etkisinin o filmi yapan sinemacıların geçmişten de faydalandıkları teknik ve teorik bir birikimin sonucu olduğunu anlamalıdırlar. Aynı şekilde bir reklamcının da hedeflediği kitleyi nasıl etkileyebileceğine ilişkin çaba sarf ederek bir ürünü sunduğunu bilmelidirler. Bu nedenle öğrencilerin, kendilerine sunulan ürünü alırken o ürünün arka plânında yatan etkenleri okuyabilecek ve çözümleyebilecek bir bilince erişmeleri sağlanmalıdır.
4. Medya, bazı yargı ve ön yargılarını alıcıya bilinçli, bazılarını da bilinçsizce verir. Mesajlar belli bir hedef kitleyi etkilemek üzere sunulur. Öğrenciler mesajların olumlu ya da olumsuz olduğunu ayırt edebilmeli, bunların bilinçli ya da bilinçsiz sunulup sunulmadığını ve ön yargılı olup olmadıklarını da sorgulayabilmelidir.
5. Medyanın ticari bir yapıya sahip olduğunun ve etkinliklerinin öncelikle ekonomik kaygılar taşınarak yapıldığının öğrenciler tarafından anlaşılması sağlanmalıdır.
6. Öğrencilerin medyadan aldıkları mesajları hem kendi aralarında hem de aileleriyle tartışarak kendileri için ne anlam ifade ettiklerini konuşabilmeleri ve paylaşabilmeleri sağlanmalıdır.
7. Reklamların insanları bilinçsiz tüketime özendirmek gibi bir işlev de üstlendiğinin öğrenciler tarafından anlaşılması üzerinde önemle durulmalıdır.
8. Medyanın ses ve görüntü efektlerini, çok boyutlu görüntüleri, müziği ve kamera hareketlerini insanlar üzerinde oluşturmak istedikleri etkiyi artırmak için kullandığını ve gerçeklik dışı birçok kurgulanmış görüntüyü de aynı amaca yönelik olarak verdiğini/verebileceğini öğrencilerin kavraması sağlanmalıdır.
9. Öğrenciler, bir televizyon ve radyo programının analiz edilmesi ve bir gazete sayfasının hazırlanma aşamaları konusunda basit örneklerle de olsa bilgi sahibi edilmelidir.

10. Öğretmen, Medya Okuryazarlığı dersinin ünitelerini işlerken yeri geldiğince okulun bulunduğu yerleşim birimine en yakın yerel TV ve radyo istasyonuna ya da yerel bir gazeteye düzenlenecek inceleme gezileri yapılmasına önem vermelidir. Okul yönetimi de bu konuda öğretmene kolaylık sağlamalıdır. Gezilerin her aşaması planlanmalı, öğrenciler için çalışma kâğıtları hazırlanmalı ve değerlendirilmelidir.

II. Eğitimsel Açıdan

1. Öğretmen, okulun bulunduğu çevreye göre Program'daki etkinlik örneklerini seçmeli ya da kendisi etkinlik hazırlamalıdır. Etkinlikler tasarlanırken yörenin, okulun özelliklerinin yanı sıra dersin genel amaçları, ünitelerdeki kazanımlar, farklı zekâ türlerine ve farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları da göz önüne alınmalıdır.
2. Öğretmen bilgi sunmak yerine öğrencilerin gözlem ve araştırma yapmalarına, bulgular arasında anlam kurmalarına yardımcı olmalıdır.
3. Medya Okuryazarlığı dersi üniteleri Sosyal Bilgiler dersi ile ilişkilendirilerek işlenmelidir.
4. Üniteler işlenirken sekiz ortak temel becerinin yanı sıra, öğrencilerin gözlem, sosyal ve kültürel katılım gibi bu derse özgü becerileri kazanmaları üzerinde önemle durulmalıdır.
5. Programdaki değerler, üniteye konu olan medya okuryazarlığı konuları etrafında ortaya çıkan uygulamalardan hareketle verilmelidir.
6. Öğretmen; fotoğraf, film, CD-ROM, benzeşim (simülasyon) programlarını, çoklu ortam (multimedya) araçlarını, telekomünikasyon hizmetlerini (internet gibi) dersin bir parçası olarak kabul etmeli ve imkânlar ölçüsünde uygulamalı; gezi düzenlenemeyen mekânlara ise sanal alan gezileri yaptırmalıdır.
7. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen, ünitenin yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Ancak öğretmen tarafından seçilecek araç ve yöntemler, sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Öğretmen, değerlendirmede geleneksel yöntemlerle, alternatif değerlendirme yöntemlerini birlikte kullanmalıdır. Bu değerlendirme yöntem ve araçları; gözlem, görüşme, anket, öz değerlendirme ölçeği, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), proje, poster ve çoktan seçmeli, eşleştirmeli, boşluk doldurmalı, açık uçlu sorulardan oluşan testlerdir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme: Bir niteliğin gözlemlenip gözlem sonuçlarının sayılarla veya başka sembollerle gösterilmesidir.[1]

Bir özelliğin ölçülmesi için;

1. Ölçülecek özelliğin tanımlanması,
2. Bu özelliklere karşı gelecek uygun bir sayı veya semboller takımının belirlenmesi,
3. Eşlemenin nasıl yapılacağının tanımlanması veya eşlemenin kuralının belirlenmesi gerekir.

Bunlardan biri eksik olursa ölçme yapılamaz.

Değerlendirme: Gözlem sonuçlarının bir ölçütle veya ölçütler takımıyla kıyaslanıp bir karara varılması işidir.[2]

Değerlendirmenin amaçları;

İlköğretimde değerlendirmenin amaçları içinde, öğrenci başarısının değerlendirilmesi ikinci plana düşer. Ön sıraya öğrenme eksiklerinin belirlenmesi ve yöneltme geçer. Bunlardan sonraki sırayı da öğretimin değerlendirilmesi alır.[3]

İyi bir değerlendirme sistemi;

- Öğrencilerin neyi bildiğini, anladığını ve ne yapabildiğini keşfetmeye yardımcı olur.
- Öğrencilerin gelişim düzeylerini gösterir.
- Gelecekteki öğrenme sürecini planlamaya yardımcı olur.
- Belli bir dönemde öğrencilerin ulaşması beklenen standartları değerlendirme imkânı verir.
- Öğrencilerin nasıl daha iyi öğrenebileceği ve daha iyi yapabileceğini betimlemeye yardım eder.
- Değerlendirme sonuçlarının paylaşılması öğretmene, öğrencinin kendisine ve velilere öğrencinin öğrenme süreci hakkında bilgi sağlar.
- Öğretmenlerin ve ilgili kişilerin programın uygulama, izleme ve geliştirme süreciyle ilgili kararlar almasına yardımcı olur.
- Öğretim programlarında kullanılan yöntemler ve yaklaşımların yeterliliğini ölçerken öğretmene yardımcı olur.
- Öğrencilerin anlamakta güçlük çektiği alanları, zayıf yönlerini ve bilgi boşluklarını tespit etmede önemli bir rol oynar.
- Öğretmenin, öğrencilerin öğrenmesini geliştirecek yaklaşımlar ve öğrenme-öğretme süreçlerini tasarlamasına yardım eder.

Programlarda değerlendirme ile sadece öğrenme ürünü değil, öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olarak görülür.

Program, öğrencinin okul dışındaki gerçek dünyayla uyum içinde olmasını sağlayacak becerilere sahip olmasını da hedeflemektedir. Ölçme ve değerlendirme de öğrencinin

---

1- TURGUT, F. , Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları, 5. baskı, Saydam Matbaacılık, Ankara 1987.
2- BAYKUL, Y. , İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme, MEB Yayınları, 1999.
3- a. g. e.

gerçek yaşamla kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini gerektirir.

Programda ve ölçme-değerlendirme yaklaşımında önemi azalan ve artan beceriler aşağıdaki gibidir:

Önemi azalan beceriler	Önemi artan beceriler
Derinliği olmadan çok sayıda kavram ve ilkeyi öğrenme	Okuduğunu anlama, eleştirme, yorumlama
Rutin problemleri çözme	Bilgi toplama, analiz etme ve bir sonuca ulaşma
Bilgiyi ezberleme	Grafik ya da tablo hâlinde verilen bilgilerden sonuç çıkarma
Kaynaklardan bilgiyi aynı biçimiyle aktarma	Gözlem yapma, gözlemlerden sonuca ulaşma
	Günlük hayatta karşılaşılan problemleri çözme
	Araştırma yapma
	Öğrendikleri ile gerçek yaşam arasında ilişki kurma

Öğretmenler bazen öğrencilerin, sınavlarında veya ödevlerinde sergilediklerinden daha fazlasını bildiklerine inanırlar. Bu sorunu aşmak için öğretmenlerin, öğrencilerin başarısını değerlendirmede birkaç yöntemi birlikte kullanması gerekir. Bu durum her öğrenciye ne bildiğini gösterme konusunda bir şans tanır. Öğretmenin de birkaç aracı birlikte kullanarak öğrencinin ne bildiğini ve ne yapacağını bilmesi, bu konuda kendine daha fazla güven duymasını sağlayabilir. Tartışma, yazılar, performans ödevleri ve sunular öğrenci hakkında bilgi edinmenin en iyi yollarındandır. Bunlardan hiçbiri tek başına yeterli değildir. Bazı öğrenciler tartışma sırasında sessiz kalırken, iş yazmaya geldiğinde çok güzel şeyler yazabilirler. [4]

Öğretmenler; gözlem, poster, görüşme, öz değerlendirme formu, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), proje, performans ödevi vb. araç ve yöntemleri kullanarak öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırdığını ve üst zihinsel becerilerini (anlama, problem çözme, eleştirel düşünme, bilgileri analiz ederek çıkarımlarda bulunma, öğrendiklerini yeni durumlara uygulayabilme vb.) ne kadar geliştirdiklerini öğretim süreci içinde değerlendirirler.

MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Medya Okuryazarlığı dersi, ilköğretim okullarının 6, 7 ya da 8. sınıflarda haftada 1 saat okutulacak seçmeli bir derstir. Ders notla değerlendirilmeyecek, sadece karnede öğrencinin bu dersi aldığı belirtilecektir.

Notla değerlendirilmeyecek bir dersin ölçme ve değerlendirmesi ile ölçme araçları, notla değerlendirilecek derslerinkinden farklı olacaktır. Aşağıda seçmeli bir ders olan Medya Okuryazarlığı dersinde kullanılabilecek bazı ölçme araç ve yöntemleri ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir:

Görüşme (Mülakat): Öğrencilerle yapılan görüşmeler, öğrencilerin konuları nasıl anladıklarının, anlama düzeylerinin ve çalışmalarının değerlendirilmesine yardım eder.

Aşağıda bazı örnek görüşme soruları verilmiştir:

- Bir olayı (konuyu, yöntemi, fikri) değişik yollarla açıklayabilir misin?
- Bu etkinliği tekrar yapsaydın aynı sonuçları bulur muydun?

4- LEVSTİK, Linda S., BARTON Keith C. ,Doing History: Investigating With Children in Elementary and Little School, (Second Edition Mahwah: Lorens erlbaum Assotation Publisher), 2001.

- Bu etkinliği daha kolay yapmanın başka bir yolu var mı?
- Bu konuyla ilgili "gerçek yaşamından" bir örnek verebilir misin?

Gözlem: Çıktıların görülebildiği bazı alanlarda bu yöntem oldukça önemlidir. Uygulamada hız ve zaman önemlidir. Gözlem, öğrenciler hakkında doğru ve çabuk bilgi sağlar.

Öğretmen öğrencilerin;

- Soru ve önerilere verdikleri cevapları,
- Sınıf içi tartışmalara katılımlarını,
- Grup çalışmalarına ve tartışmalarına katılımlarını ve
- Öğretim sürecinde yapılan görevler ve materyallere öğrencinin gösterdiği tepkiyi gözlemler.

Aşağıdaki noktalar, öğretmenlere gözlem yapmada kolaylık sağlayacaktır;

- Ölçütleri koyarken bütün öğrenciler için aynı standartları kullanınız.
- Her öğrenciyi birkaç kez gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik durumlarda ve farklı günlerde gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik özellikler, beceriler ve davranışlara göre değerlendiriniz.
- Yapılan gözlem için değerlendirmeyi, mümkün olduğu kadar gözlemi yaptığınız zaman kaydediniz.

Gözlem formlarına bir örnek Ek 3'te verilmiştir.

Sözlü sunum: Sözlü sunum; konuşma, dil eğitimi, dil sanatları gibi birçok alanda kullanılabilir. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında bilgi sağlar. Sözlü sunumlar öğrencilerin hatırlama, kavrama ve hitap düzeyleri hakkında bilgi toplamak için uygun araçlardır. Aynı zamanda öğrencilerin problem çözme becerileri de bu yöntemle ölçülebilir. Öz değerlendirme ve akran değerlendirme ölçekleri ile değerlendirme yapılabilir.

Performans değerlendirme: Performans değerlendirme, öğrencilerin, öğrenme türleri gibi bireysel farklılıklarını dikkate alarak, onların bilgi ve becerilerini eyleme dönüştürmelerini, gerçek yaşama aktarmalarını sağlayacak durum ve ödevler aracılığıyla değerlendirme yapmak biçiminde tanımlanabilir. Performans değerlendirme, dersin kazanımlarıyla ilgili olarak öğrencinin günlük yaşamındaki problemleri nasıl çözeceğini ve problem çözmek için sahip olduğu bilgi ve becerileri nasıl kullanacağını göstermesini ister. Performans değerlendirmeyle öğrenciler, sınav saatleriyle sınırlandırılmaksızın geniş bir zaman diliminde çalışma ve tekrar yapma, oluşturulan ölçütlere göre yeterlik derecelerini ortaya koyma olanaklarına sahip olurlar. Performans değerlendirme gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanmaktadır.[5]

Hangi tür etkinlikler performansa dayalı değerlendirme sürecinde kullanılabilir?

1. **Ürünler:** Kompozisyon, makale yazma, grafik çizme, deney düzeneği oluşturma vb.
2. **Üst düzey düşünme becerileri:** Eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma vb.
3. **Gözlenebilir performanslar:** Deney yapma, kroki, resim çizme, bir araç yapma vb.
4. **Alışkanlıklar ve sosyal beceriler:** Grup çalışmasına yatkınlık, başkalarının fikirlerine önem verme, kendini ifade etme, sunum yapabilme vb.

5- HALADYNA, T.M., Writing Test İtems To Evaluate Higher Order Thinking. Allyn and Bacon: Boston, 1997.

Performans değerlendirme, çoğunlukla projeler ve performans ödevleri yoluyla yapılmaktadır. Bu nedenle aşağıda, performans ödevleri ve projeler hakkında bilgi verilmiştir.

Performans ödevi: Programda öngörülen eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psiko-motor alandaki becerilerini aynı anda kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya koymasını gerektiren çalışmalardır. Performans ödevlerine bir örnek Ek 1'de verilmiştir.

Proje: Öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak istedikleri bir alanda/konuda inceleme, araştırma ve yorum yapmak, görüş geliştirmek, yeni bilgilere ulaşmak, özgün düşünce üretmek ve çıkarımlarda bulunmak amacıyla ders öğretmeni rehberliğinde yapacakları çalışmalardır. Projeler, öğrencilerin bireysel olarak ya da grup içinde önemli görevlerde bulunmalarına fırsatlar sunar. Proje hazırlamak için rehber işlevi görebilecek bir yapılandırma formu Ek 2'de verilmiştir.

Öz değerlendirme: Belli bir konuda bireyin kendi kendisini değerlendirmesine öz değerlendirme denir. Öz değerlendirme, bireyin kendi yeteneklerini kendisinin keşfetmesine yardımcı bir yaklaşımdır.

- Kendini değerlendirme, öğrencilerin kendi güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardım eder.
- Performansının düzeyi hakkında karar vermek için kişisel ya da kişiler arası ölçüt koymada ve öğrencinin motivasyonunun yükselmesinde öğrencilere fırsat verir.
- Kendini değerlendirme ile öğrenci, sürecin bir parçası olduğunu hisseder.
- Kendilerine dışardan bakma yetisi gelişir.

Bu tür değerlendirmenin olumsuz yönleri de vardır. Genellikle kendi performanslarını değerlendirirken yanlılığın varlığı göz ardı edilmemelidir. Başlangıçta kendini değerlendirme, öğrencilerin deneyimsizliği nedeniyle yanılgılara neden olabilir. Öğrenciler deneyim kazandıkça aldıkları kararlar daha doğru olacaktır. Öz değerlendirme form örneği Ek 4'te verilmiştir.

Akran değerlendirme: Öğrencilerin, arkadaşlarının hazırladığı ödev, araştırma, proje, rapor vb. çalışmaları değerlendirmesidir. Öğrenciler, arkadaşlarının çalışmalarındaki yeterlik düzeylerini değerlendirirken kendilerinin eleştirel düşünme becerileri gelişir. Akran değerlendirme, öğretmene öğrencilerin gelişim ve yeterlik düzeyleri hakkında geri bildirim sağlar. Akran değerlendirmede, öğrencilerin yanlı davranışlarını önlemek için ölçütlerin öğrencilere verilmesi yararlı olur. Akran değerlendirme form örneği Ek 5'te verilmiştir.

Öğrenci ürün dosyası (portfolyo): Öğrenci ürün dosyası, öğrencilerin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği evreleri gösteren başarılarının koleksiyonudur. Öğrencinin gelişimini, velisinin ve öğretmenlerinin izleyebilmesine olanak sağlayan bir çalışmadır. Öğrencinin sınıf içi etkinlikler sırasında yaptığı çalışmalarından, hazırladığı performans ödevlerinden, proje çalışmalarından, beğendiği ve performansını yansıttığına inandıklarını seçmesi sonucunda oluşan öğrenci ürün dosyası, aynı zamanda hem öğretmen hem de öğrenci için bir değerlendirme aracıdır. Öğrenci ürün dosyası örnek sayfaları Ek 7'de verilmiştir.

Öğrenci ürün dosyasının içeriği

- "İçindekiler" bölümü,
- Önsöz, özet ya da öz geçmiş,

Burada öğrenci çalışmalarının başlangıçtan o ana kadarki gelişimini anlatır (Öğrenci başlangıçta neredeydi? Bu aşamaya nasıl geldi?),

- Öğrenci tarafından dosyaya konulan tüm ürün ya da çalışmalar,
- Her ürünün dosyaya konulmasının nedeni,

  Burada öğrenci kendisi ile ilgili görüşlerini belirtir (Bundan ne öğrendim? Bu çalışmayı neden sakladım? Çalışmayı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım? Benim için bu çalışmanın anlamı nedir? Hangi alanda zayıfım? vb. sorulara cevap verir),
- Öğrenci ürün dosyasının değerlendirilme ölçütleri.

Öğrenci ürün dosyasının amacı

- Öğrencinin öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek ve öğrenciye kendi kendini değerlendirme becerisi kazandırmak,
- Programa bağlı olarak gerçekleştirilen yazılı ve sözlü değerlendirmeler ve standart testler dışına çıkılarak, alternatif bir değerlendirme yöntemi geliştirmek,
- Öğrencinin gelişimini kanıtlarla ve daha sağlıklı izleyebilmek,
- Öğrencinin gelecekteki öğrenmelerine ışık tutmak,
- Öğrencilerin yeteneklerini sergilemek ve ilgi alanlarını geliştirmek,
- Öğrencilerin arkadaşlarının gelişimini izleyerek birbirlerine yardımcı olmalarını sağlamak ve böylelikle gelecekte yapacakları ekip çalışmalarına başlangıç yapmak,
- Öğrencilerin kendi çalışmalarını değerlendirmelerine yardım etmek,
- Öğretmene eğitsel kararlar vermede yardım etmek,
- Aile ile iletişimi sağlamak,
- Ürün ve süreci değerlendirmek için bilgi toplamayı sağlamak,
- Programın amaçlarını değerlendirmek için eğitimcilere yardım etmek,
- Yazma, okuma ve düşünme becerileri arasında bağlantı sağlamak,
- Öğrencilerin çalışmalarını, çalışmalarının değerlendirilmesi ve katılımlarının sağlanmasını teşvik etmektir.

Öğrenci ürün dosyasına konulacak ürün ya da çalışmalar şunlar olmalıdır:

- Öğretmen tarafından hazırlanan rehber (Öğrencilerin gelişim dosyasının ne olduğunu, kendi gelişim dosyaları için neler yapmaları gerektiğini anlamalarını sağlar),
- Öğrencilerin yazılmış ödevleri (ödevlerin geliştirilme sürecindeki bölümleri ile son biçimi),
- Araştırmalar,
- Diyagramlar, fotoğraflar, resimler,
- Video -kaset, ses kasetleri, CD'ler,
- Grup ödevleri ve projeler,
- Öğretmen anekdotları (zaman zaman öğrencilerin çalışmalarıyla ilgili öğretmenin vermek istediği/isteyeceği geri bildirimler),
- Öğrencilerin mektupları,
- Öğretmen kontrol listeleri,
- Öğrencinin daha önceden zorlandığı/yeterince yetiştiremediği fakat tekrar üzerinde çalışmak istediği ödevler,
- Uğraştırıcı ödevlerin içinden seçtiği örnekler,
- Değerlendirme kâğıtları (öğrenci çalışmalarındaki gelişimlerin değerlendirilmesinin nasıl yapılacağını gösteren kâğıtlar).

Öğrenci ürün dosyaları yukarıda sıralananları içermesine karşın, öğrenci ürün dosyalarında asıl bulunması gerekenlerin performans ödevleri ya da projeler içinden seçilmiş ürünler olduğu unutulmamalıdır. Çünkü bu tarz ödevler (performans ödevleri ve projeler); uğraştırıcı aynı zamanda bilgilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecek sorunlara, durumlara uygulanmasını gerektiren, öğrencinin üst düzey bilişsel becerilerini (anlama, problem çözme, eleştirel düşünme, bilgileri analiz ederek çıkarımlarda bulunma, öğrendiklerini yeni durumlara uygulayabilme vb.) ne oranda kullandıklarını görmemize olanak tanıyan ödevlerdir.

Öğrenci ürün dosyası çalışmalarında öğretmenin rolü

- Öğrenci ürün dosyası çalışması sürecinde öğretmen, öğrencilere rehberlik eder ve yardımcı olur.
- Öğrenci ürün dosyasına hangi çalışmaların dâhil edileceği öğrencinin sorumluluğundadır, kararları öğretmenle öğrenci birlikte alabilirler.
- Öğrenci ürün dosyasının değerlendirilmesi öğretmenin sorumluluğundadır. Ancak değerlendirme kriterleri baştan belirlenmeli, bu kriterler açık ve anlaşılır bir biçimde öğrenci ve veliye sunulmalıdır.
- Öğrenci ürün dosyasını hazırlamadan önce öğretimin genel hedefleri ve kazanımları belirlenmelidir. Öğretmen, bu kazanımlardan hangilerini öğretmek istediğini, öğrencilere de hangilerini öğrenmek istediklerini sormalıdır.
- Öğrenci ürün dosyası sınıfa tanıtılmalıdır. Öğretmenin elinde bir örnek varsa bunu öğrencilere göstermelidir.
- Öğretmen öğrencilere, öğrenci ürün dosyasının bir değerlendirme aracı olduğunu belirtmelidir.
- Öğrenci ürün dosyalarında nelerin bulunabileceği öğrencilere söylenmelidir (sınav, proje, performans ödevi, değerlendirme ölçeği, yazı vb.).
- Dosyaya fazla ürün koyarak öğrencilerin cesaretleri kırılmamalıdır (Başlangıç için 4 veya 5 ürün olabilir,).
- Her aşamanın nasıl değerlendirileceği açıklanmalıdır.
- Öğrenci ürün dosyasıyla ilgili öğrencilere geri bildirimde bulunulmalıdır. Örneğin; öğrencilerin yeteneklerinin bir profilini çıkarıp onların güçlü ve zayıf yönlerini belirten bir yazı yazılıp dosyaya eklenebilir.

Öğrenci ürün dosyası çalışmalarında öğrencinin rolü

- Öğrenci ürün dosyası, öğrenciye ait bir çalışma olduğundan en önemli aşama, öğrencinin öğrenci ürün dosyasına hangi çalışmaları dâhil edeceğini saptamasıdır. Bu konuda öğretmen yardımcı olacaksa da karar öğrenciye ait alacaktır.
- Öğrenci ürün dosyası çalışması kapsamına girecek olan çalışmaların belgelenmesi çok önemlidir. Öğrenci yaptığı çalışmayı resimlerle belgelemek gereğini duyabilmelidir. Ölçütler listesinin öğrenci tarafından çok iyi kavranması, öğrencinin çalışmalarını sağlıklı değerlendirebilmesi açısından çok önemlidir.

Öğrenci ürün dosyası çalışmalarında velinin rolü

Veli, ürün dosyasının öğretmen için anlamını, programın bir parçası olarak nasıl kullanıldığını, öğrenciler için önemini, kendisinin ürün dosyasındaki rolünü ve değerlendirmenin bir parçası olarak nasıl kullanıldığını çok iyi kavramalıdır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

EK: 1

PERFORMANS ÖDEVİ

İçerik düzeyi	Sınıf düzeyi	Ünitenin adı	Beklenen performans	Süre
Medya Okuryazarlığı dersi	İlköğretim ... sınıf	.....	Araştırma becerisi	2 hafta

Sevgili öğrenciler;

Sizden araştırma yapmak için grup oluşturmanızı, daha sonra grup arkadaşlarınız ile birlikte ünite ile ilgili olarak verilen ifadeleri dikkatlice okumanızı, bunlardan birini seçmenizi ve seçtiğiniz konu ile ilgili araştırma yaparak çalışmanızı sınıfta sunmanızı bekliyorum.

a) .....
b) .....
c) .....
ç) .....

Not: Yukarıda belirtilen konuların dışında ünite ile ilgili istediğiniz bir konuyu benimle paylaşarak belirleyebilirsiniz.

Bu çalışmayı başarıyla tamamlayabilmeniz için aşağıdaki adımları izlemelisiniz:

1. Çalışmanız için yukarıda verilen konuları dikkatlice okumalı ve düşünmelisiniz.
2. Yapabileceğinizi düşündüğünüz bir konuyu seçmelisiniz.
3. Seçtiğiniz konu ile ilgili araştırma yapmalısınız.
4. Seçtiğiniz konu ile ilgili yeterli bilgiye ulaşmak amacıyla gerekli kaynaklara ulaşınız. Bu kaynaklar; kütüphane, internet, TV, radyo, gazete haberleri ve aile bireyleri olabilir.
5. Araştırmalarınıza dayanarak konu ile ilgili sunacağınız raporda hangi bilgilere yer vereceğinize karar vermelisiniz (planlamalısınız).
6. Çalışmalarınız doğrultusunda teslim edeceğiniz raporu hazırlamalısınız.
7. Çalışmalarınız doğrultusunda yapacağınız sunuyu hazırlamalısınız.
8. Çalışmanızı rapor olarak .... / .... / 2007 tarihinde teslim etmeli ve arkadaşlarınıza sunmalısınız.

EK: 2

PROJE ÇALIŞMASI

Seçilebilecek konular

1. .....
2. .....

Not: Bu konular dışında ilgi duyduğunuz bir konuyu da belirleyebilirsiniz.

Süre: İki ay

Çalışma içeriğinde yer alması gereken konu başlıkları

1. Projenin adı (1–15 sözcük arası olmalıdır.)
2. Projenin konusu (Konu açık ve net bir biçimde ifade edilmiş olmalıdır.)
3. Proje çalışması içinde belirlenen durumun ya da sorunun ayrıntılı biçimde tanımlanması (Bu kısımda projenin amacı belirtilmekle birlikte; durum ya da sorun net biçimde açıklanmalı ve açıklama 2, 3 sayfayı geçmemelidir.)
4. Geliştirme sürecinin açıklanması (Bu aşamada toplanan bilgilerden yola çıkarak bir ürün ortaya koymaya yönelik ya da öneriler geliştirmeye dönük yapılanlar 2–3 sayfayı geçmeyecek şekilde anlatılmalıdır.)
5. Sonuç ve öneriler
6. Kaynakça

Proje hazırlanırken izlenecek basamaklar

1. **basamak:** Bu aşamada, seçmeyi düşündüğünüz konuyu araştırıp araştıramayacağınıza, konuyla ilgili kaynaklara ne düzeyde ulaşacağınıza ilişkin inceleme yaparak konu seçimine hazırlık yapınız. Öğretmeniniz ile araştırmayı düşündüğünüz konuyu paylaşarak konu belirlemede ondan yardım alınız.
2. **basamak:** Bir önceki basamakta yaptığınız incelemeler sonucunda belirlediğiniz "konunun önemini, neden bu konuyu seçtiğinizi, hazırlayacağınız proje sonucunda neye ulaşmak istediğinizi" belirleyiniz.
3. **basamak:** Seçtiğiniz konu ile ilgili yeterli bilgiye ulaşmak amacıyla gerekli kaynaklara ulaşınız. Bu kaynaklar; kütüphane, internet, TV, radyo ve konuyla ilgili kaynak kişiler olabilir.
4. **basamak**: Bir önceki basamakta ulaştığınız tüm kaynaklardan elde ettiğiniz bilgilerden faydalanarak oluşturduğunuz bilgileri metne dönüştürünüz (Oluşturacağınız metin 2 veya 3 sayfayı geçmeyecek biçimde olmalıdır).
5. **basamak:** Ulaştığınız kaynaklardan elde ettiğiniz bilgileri değerlendirerek çözüm önerileri üretiniz. Bu çözüm önerilerini belirleme nedenlerinizi ortaya koyunuz.
6. **basamak:** Çalışmalarınızı rapor hâline dönüştürünüz.
7. **basamak:** Raporu resim, gazete haberi, tablo, grafik, istatistik ve çizimlerinizle destekleyerek poster hâline dönüştürünüz.
8. **basamak:** Çalışmalarınızın sunumunu yapınız.

EK: 3

ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU

Ünite adı: .....

Adı soyadı : .....
Numarası : .....
Sınıfı : .....

AÇIKLAMA: Bu form, etkinlik süresince öğrencilerin yapılan çalışmalara katılma düzeylerini gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

BECERİLER	DERECELER				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
	1	2	3	4	5
I. DERSE HAZIRLIK					
1. Bilgi kaynaklarına nasıl ulaşacağını bilir.					
2. Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.					
3. Derse değişik yardımcı kaynaklarla gelir.					
4. Derse hazırlıklı gelir.					
Toplam					
II. ETKİNLİKLERE KATILMA					
1. Görüşü sorulduğunda söyler.					
2. Yeni ve özgün sorular sorar.					
3. Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.					
4. Dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorar.					
Toplam					
III. İNCELEME – ARAŞTIRMA - GÖZLEM					
1. Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.					
2. Kendisine verilen kaynaklarla yetinmeyip başka kaynaklar araştırır.					
3. İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.					
4. Gözlemlerini dikkatli bir şekilde yapar.					
5. Gözlemleri sonucunda mantıksal çıkarımlarda bulunur.					
6. Araştırma ve inceleme sonucunda genellemeler yapar.					
Toplam					
IV. BİLİMSEL YÖNTEM					
1. Bilinenlerden bilinmeyeni kestirir.					
2. Verileri çizelgelere ve grafiklere dönüştürür.					
3. Yönteme uygun deney yapar.					
4. Deney sonuçlarını doğru yorumlar.					
5. Deneye uygun rapor yazar.					
6. Deneyin sonucunu sunar.					
7. Araştırma, inceleme ve deney sonuçlarından genellemelere ulaşır.					
Toplam					
GENEL TOPLAM					

EK: 4

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Adı soyadı :
Numarası :
Sınıfı :

AÇIKLAMA: Aşağıdaki tabloda çalışmalarınızı en iyi şekilde ifade eden seçeneğin altına (X) işareti koyunuz.

DEĞERLENDİRİLECEK TUTUM VE DAVRANIŞLAR	DERECELER		
	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
1. Planlı çalışmaya özen gösterdim.			
2. Çalışmalarım sırasında planıma uygun hareket ettim.			
3. Araştırmada çeşitli kaynaklardan yararlandım.			
4. Öğretmenimin önerilerini dinledim.			
5. Çalışmalarım sırasında zamanı akıllıca kullandım.			
6. Çalışmalarım sırasında değişik materyallerden faydalandım.			
7. Sorumluluklarımı tam anlamıyla yerine getirdim.			
8. Çalışmalarımı sunarken görsel materyalleri kullanmaya çalıştım.			

Bu etkinlik sırasında en iyi yaptığım şeyler ve yorumlarım:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK: 5

AKRAN DEĞERLENDİRME FORMU

Adı soyadı :
Numarası :
Sınıfı :

AÇIKLAMA: Bu form, yukarıda ad ve soyadını belirteceğiniz arkadaşınızı yaptığı çalışmalarda değerlendirmek içindir. Aşağıdaki tabloda arkadaşınızın çalışmalarını en iyi şekilde ifade eden seçeneğin altına (X) işareti koyunuz.

DEĞERLENDİRİLECEK TUTUM VE DAVRANIŞLAR	DERECELER		
	Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
Etkinliğe katılımda gönüllüdür.			
Görevini zamanında yerine getirir.			
Farklı kaynaklardan bilgi toplayıp sunar.			
Arkadaşlarının görüşlerine saygılıdır.			
Arkadaşlarını uyarırken olumlu bir dil kullanır.			
Aletleri kullanırken dikkatli ve titizdir.			
Malzemeleri kullanırken israf etmez.			
Temiz, tertipli ve düzenli çalışır (Kullandığı aletleri yerine koyar, kirlettiklerini temizler vb.).			
Sonuçları tartışırken anlaşılır konuşur, konuşulanları anlar.			

EK: 6

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

AÇIKLAMA: Aşağıdaki form, gruptaki her bir öğrencinin değerlendirilmesi içindir. Grupta birlikte çalıştığınız her bir arkadaşınız için ifadeleri okuyarak değerlendirme yapınız. Eğer grup arkadaşınız okuduğunuz ifadedeki davranışı gerçekleştirdi ise o ifadenin altına (X) işareti koyunuz.

ÖĞRENCİNİN		Çalışmaya hazır oluş	Başkalarını dinleme	Sorumlulukları paylaşma	Grup arkadaşlarını destekleme	Tartışmalara katılma	Görüşlerini gerekçeleri ile ortaya koyma	Farklı görüşlere saygı duyma	Görev almaya istekli oluş	Zamanı verimli kullanma	Ödevleri tamamlama	Ödevlerini saklama
Nu.	Adı soyadı											

YORUMLAR

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EK: 7

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI ÖRNEK SAYFALARI

MEDYA OKURYAZARLIĞI DERSİ ÜRÜN DOSYAM

Adı : .....
Soyadı : .....
Numarası : .....
Sınıfı : .....

İÇİNDEKİLER

MEDYA OKURYAZARLIĞI ALANINDAKİ ÖZ GEÇMİŞİM

Anahtar sorular

- Medya okuryazarlığına ne zaman ilgi duymaya başladım?
- Medya Okuryazarlığı dersinde en çok ilgimi çeken konu nedir? (Araştırmalar, etkinlikler, projeler vb.)
- Okul dışında medya okuryazarlığı ile ilgili çalışmalarım nelerdir?
- Medya Okuryazarlığı dersinde başka nelerin olmasını isterdim?
- Gelecekle ilgili yapmak istediklerime bu dersin nasıl bir katkısı olabilir?

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASININ GENEL DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Bütünlük

- Dosyamda bulunması gerekenlerin tümü var.
- Çalışmamı yaparken diğer derslerimden de yararlandım.
- Seçtiğim ürünler yıl boyunca edindiğim becerileri yansıtıyor.
- Dosyamın kapağını, kendimi en iyi biçimde yansıtacak şekilde hazırladım.

Tertip ve Düzen

- Tüm çalışmalarım için uygun başlıklar kullandım.
- Çalışmalarımı içindekiler bölümünde belirttiğim sıraya göre dosyaladım.
- Tüm çalışma kâğıtlarım temiz ve düzenlidir.

Yansıtma

- Seçtiğim çalışmalar güçlü yanlarımı ve gelişimimi yansıtıyor.

EK: 8

ÜRÜN KONTROL LİSTESİ

Çalışmalar	Evet	Hayır
Çalışmanın taslağını hazırladım.		
Çalışmayı zenginleştirecek tablo, resim, fotoğraf vb. hazırladım.		
Çalışmamı geliştirme aşamasında öğretmenimin, ailemin ve arkadaşlarımın düşüncelerinden yararlanarak gerekli ekleme ve çıkarmaları yaptım.		
Çalışmamı yazım ve anlatım kurallarına uygunluğu açısından gözden geçirip gerekli düzeltmeleri yaptım.		
Çalışmamı sunmaya hazır hâle geldim.		

ÜRÜN BİLGİLERİ

- Bu çalışmadaki hedefim:.....
- Çalışmamın aşamaları:

1.
2.
3.
4.

- Ürünümü seçme gerekçelerim:.....
  .....
- Bu çalışmamda şunları çok iyi yaptım:
  .....
- Çalışmamın şu alanlarında biraz daha gayret gösterebilir ve yardım alabilirdim:
  .....
- Belirlediğim hedefe şu kadar ulaştım:
  .....
- Bu çalışma benim şu özelliklerimin gelişimini yansıtıyor:
  .....
- Bu çalışmamla ilgili şunları da ürün öz değerlendirme formunda söylemek isterim:.....

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI SUNUM YÖNERGESİ

1. Sunumunuz için velinizi sınıfa getiriniz.
2. Sunumunuzun içeriğiyle ilgili velinizin de düşüncesini öğreniniz.
3. Çalışmada çok başarılı olduğunuzu düşündüğünüz üç alanı belirleyiniz ve açıklayınız.
4. Geliştirmeniz gereken üç alanı açıklayınız.
5. Gelecek dönem için hedeflerinizi belirleyip açıklayınız.
6. Çalışma sürecindeki gelişim düzeyinizi ve hedefinize ulaşma derecenizi değerlendiriniz.
7. Velinizin dosyanızla ilgili yazılı görüşlerini alınız.

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI ÖĞRENCİ ÖZET FORMU

Adı soyadı: ..... Tarih: .....
Konu : .....

Başlangıçtaki dosya	Dosyanın son hâli
Çalışmalarım önce nasıldı? ----------	Şimdi nasıl gidiyor? ----------
Çalışmalarım ne denli açık ve anlaşılırdı? ----------	Çalışmalarım şimdi ne denli açık ve anlaşılır? ----------
Beklentilerim ne denli gerçekçiydi? ----------	Bu konuda şimdi ne düşünüyorum? ----------
Geliştirilmeye açık alanlar başlangıçta nelerdi? ----------	Şimdi hangi alanlar geliştirilmeye açık? ----------

EK: 9

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASIYLA İLGİLİ ÖĞRETMENİN KULLANABİLECEĞİ ÖRNEK FORMLAR

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI
ÖĞRETMEN ÖZET FORMU

Adı soyadı: Tarih: Konu:	
Başlangıçtaki dosya	Dosyanın son hâli
Geliştirilmeye açık alanlar başlangıçta nelerdi?	Şimdi hangi alanlar geliştirilmeye açık?

VELİ GERİ BİLDİRİM FORMU

Çocuğunuz ürün dosyasını sunduktan sonra, lütfen aşağıdaki soruları yanıtlamaya zaman ayırınız.

1. Bu çalışma çocuğunuzun gelişim sürecini daha iyi anlamanıza yardımcı oldu mu?

---

2. Sizce bu çalışmanın sunumu etkili olacak biçimde düzenlenmiş miydi?

3.Sizce bu sunum çocuğunuz için önemli bir deneyim oldu mu?

Belirtmek istediğiniz diğer görüşleriniz:.....

VELİYE YAZILMIŞ ÖRNEK MEKTUP

Sunu tarihi:

Etkinlik programı:

1.Çocuğunuzun çalışmalarından en çok hangisini beğendiniz?

2.Çocuğunuz sizce hangi alanlarda başarılı?

3.Çocuğunuza hangi konularda ve nasıl yardımcı olabilirsiniz?

ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI DEĞERLENDİRME FORMU

Adı : .....

Soyadı : .....

Sınıfı : .....

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak dosyayı değerlendiriniz.

ÖLÇÜTLER	Dereceler				
	1	2	3	4	5
1. Çalışmaların içeriğinin tam olması					
2. Çalışmalardaki çeşitlilik					
4. Çalışmaların amaçları karşılaması					
5. Çalışmaların amaca uygunluğu					
6. Çalışmaların doğruluğu					
7. Dosyanın düzenliliği					
8. Harcanan çabaları gösterme					
9. Kaliteliliği gösterme					
10. Yaratıcılığı gösterme					
11. Çalışmaların seçiminde risk alma					
12. Öğrencinin gelişimini gösterme					
13. Kendini değerlendirme					

YORUMLAR/ÖNERİLER

.....

.....

.....

ÜNİTELER
KAZANIMLAR
ETKİNLİK
ÖRNEKLERİ
AÇIKLAMALAR

			... SINIF
ÜNİTE I	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
İLETİŞİME GİRİŞ	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. İletişimi tanıyarak ögelerini fark eder. 2. İletişim türlerini sınıflandırarak örnekler verir.	**"İletişim Nedir?"** İletişimin temel ögelerini içeren diyaloglar kullanılarak çeşitli canlandırmalar yapılır (1. kazanım). **"İletişim Türleri"** Çeşitli örnekler yardımıyla iletişim türleri ile ilgili boşluk doldurma çalışması yaptırılır (2. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek temel beceriler** Gözlem, iletişim, yaratıcılık, problem çözme, girişimcilik, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değer** Etik kurallara bağlılık **[!]** Öğretmen iletişimin sabit (doğrusal) bir süreç değil geri dönüşümlü (döngüsel) bir süreç olduğunu vurgulamalıdır (1. kazanım). Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme formu ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

... SINIF			
ÜNİTE II	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
KİTLE İLETİŞİMİ	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Kitle iletişimini tarif ederek kitle iletişim araçlarını sınıflandırır. 2. İletişim ve kitle iletişimi arasındaki ilişkiyi fark eder.	**"Kitle İletişimi Nedir?"** Kitle iletişim araçları ile ilgili çeşitli resimler gösterilerek üzerinde konuşulur. Öğrencilere üzerinde çeşitli iletişim ve kitle iletişim türleriyle ilgili örnekler içeren çalışma kâğıtları dağıtılarak üzerinde konuşulur (1 ve 2. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek temel beceriler** Gözlem, iletişim, problem çözme, girişimcilik, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değer** Etik kurallara bağlılık, toplumsal hayata aktif katılım [!] Kitle iletişimi, kültürel ve toplumsal öğelerle ilişkilendirilerek verilmelidir. 1. ünitenin kazanımları Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme formu ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

... SINIF			
ÜNİTE III	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
MEDYA	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Medyayı tanıyarak işlevlerini sınıflandırır. 2. Medyanın toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam üzerindeki etkilerini irdeler. 3. Medyanın yayınlarında etik kurallara bağlı kalmasının önemine inanır. 4. Medya okuryazarlığı kavramını tanıyarak medya mesajlarını algılamanın ve çözümlemenin önemini fark eder.	**"Medyayı Tanıyalım"** Öğrencilere medya ile ilgili gözlem yaptırılır (1. kazanım). **"Medya, Toplum ve Kültür"** Öğrencilerin gözlem yapmaları ve sonuçlarını sınıfla paylaşmaları sağlanır. Konu ile ilgili öğrenci görüşlerini yansıtan çalışma kâğıdı doldurtulur (2. kazanım). **"Medya ve Ekonomi "** Öğrencilere medyadaki reklamlarla ilgili gözlem ve araştırma yaptırılarak sonuçları sınıfa sunulur (2. kazanım). **"Medyada Etik "** Medya yayınlarında etik kuralların ihlali ile ilgili gözlem yaptırılır (3. kazanım). **"Nasıl Medya Okuryazarı Olunur?"** Öğrencilere sözcük avı yaptırılır (4. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, araştırma, yaratıcı düşünme, sosyal ve kültürel katılım, eleştirel düşünme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Etik kurallara bağlılık, farklılıklara saygı duyma, sorumluluk, dürüstlük, özel yaşamın gizliliğine saygı, aile içi iletişime önem verme, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, dayanışma, yardımlaşma, paylaşım, eşitlik [!] Medya ve kültür ilişkisinde medyanın kültürel yaşam üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri güncel örneklerle anlatılmalıdır (2. kazanım) Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme, grup değerlendirme formu, performans ödevi ve proje ile açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

... SINIF			
ÜNİTE IV	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
TELEVİZYON	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Televizyonun birey ve toplumu yönlendirmedeki etkili bir kitle iletişim aracı olma niteliğini analiz eder. 2. Ülkemizdeki televizyon yayıncılığını mülkiyet yapısına göre sınıflandırarak bunların özelliklerini ve yayın politikalarını belirleyen unsurları fark eder. 3.Televizyon program türlerini; amaçları, işlevleri ve özellikleri bakımından ayırt eder.	**"Televizyonun Etkin Nitelikleri"** Çeşitli resim ve sorular aracılığıyla televizyonun diğer kitle iletişim araçlarına göre üstün yönleri üzerinde tartışma yapılır (1. kazanım). + **"Ne Fark Var?"** Sınıf gruplara ayrılarak kamu yayıncılığı ve özel yayıncılıkla ilgili araştırma yaptırılır (2. kazanım). + **"Haydi, Afiş Hazırlayalım?"** Sınıf gruplara ayrılarak öğrencilere afiş çalışması yaptırılır (3. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, araştırma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, girişimcilik, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Farklılıklara saygı duyma, sorumluluk, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, dayanışma, yardımlaşma, paylaşım, eşitlik **[!]** Haber, belgesel, spor, müzik vb. türlerden olmak üzere yalnızca belli bir konuda yayın yapan kanala "tematik kanal" dendiği öğretmen tarafından vurgulanmalı ve örneklendirilmelidir (2. kazanım). Resim Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme, grup değerlendirme formu ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

... SINIF			
ÜNİTE V	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
AİLE, ÇOCUK VE TELEVİZYON	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Televizyon izleme alışkanlıklarını ve bunların sonuçlarını araştırmaları eşliğinde yorumlar. 2. Televizyon yayınlarının sorun alanlarını belirleyerek bunların doğuracağı olumsuzlardan korunma konusunda önerilerde bulunur. 3. TV program türlerini içerik, gerçeklik-kurgusallık, tüketimi hedefleme, yanlış bilgilendirme açısından irdeleyip değerlendirir. 4. Uyarıcı simgeleri tanıyarak dikkate alır.	**+ "Kim, Neyi, Neden, Ne Kadar ve Ne Zaman İzliyor?"** Öğrencilere anket çalışması yaptırılır. Anket sonuçları sınıfta öğrencilerle birlikte değerlendirilir (1, 2 ve 4. kazanımlar). **+ "Programları Analiz Edelim"** Her biri bir ders saatinde gerçekleştirilmek üzere 15 dakikalık bir çizgi film/ bir sinema filmi/ bir haber programı sınıfta öğrencilerle birlikte incelenir. Öğrencilere okul dışında bir reklam kuşağını izlemeleri sağlanarak verilen gözlem formu üzerindeki soruları cevaplamaları ve sınıfta değerlendirmelerde bulunmaları sağlanır (3. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Sorumluluk, bilimsellik, dürüstlük, farklılıklara saygı duyma, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, aile içi iletişime önem verme 3, 4. ünite [!] Televizyon izleme alışkanlıklarının aile içi iletişime etkisi ile kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlıkları açısından etkileri üzerinde önemle durulmalıdır (1. kazanım). [!] Alo RTÜK 444 1 178 telefon hattı ile ilgili bilgi verilmeli (2. kazanım). [!] 3. kazanımın etkinliği sırasında gerçeklik ve kurgu bağlamında kimin/kime/neyi/hangi koşullarda ve hangi etkiyle söylediği, örnek programlar üzerinde uygulamalı olarak görüntü ve dil açısından çözümlenir. Çizgi film irdelenirken kurgusal yapıtlarla (masal ve hikâyeler) karşılaştırılır. Sinema filmi analiz edilirken sinema olgusu, başka kültürlerin empoze edilmesi başta olmak üzere çeşitli açılardan; haberler incelenirken haberi veren yayın kuruluşunun hangi haberi, hangi amaçla öncelikle duyurduğu, neye sürekli vurguda bulunduğu örneklerle gösterilir. Reklamlar ise tüketim kültürü, çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri ve kültürel eğilim oluşturma vb. açılardan konu edilir. Sosyal Bilgiler Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular ve öğrenci ürün dosyası (portfolyo) kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

... SINIF			
ÜNİTE VI	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
RADYO	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Radyonun işlevini ve olumlu niteliklerini örneklerle açıklar. 2. Radyo yayınlarının sorun alanlarına örnekler vererek bunların doğuracağı olumsuzluklardan korunma konusunda önerilerde bulunur.	**"Radyoyu Tanıyalım"** Öğrencilere radyonun işlevleri ve özellikleri ile çeşitli sorular sorulur (1. kazanım). **"Radyo Dinlerken Nelere Dikkat Edelim?"** Öğrencilere radyonun işlevleri ve özellikleri ile ilgili çeşitli sorular sorularak konuya yönelik çalışma kâğıdı doldurtulur (2. kazanım)	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, iletişim, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Sorumluluk, dürüstlük, etik kurallara bağlılık, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, aile içi iletişime önem verme 4 , 5. ünite [!] Türk dilinin yanlış kullanımı hem müzik programlarında hem de diğer programlarda örneklerle işlenmeli, radyonun müzik kültürü üzerindeki etkileri üzerinde önemle durulmalıdır (2. kazanım). Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

... SINIF			
ÜNİTE VII	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
GAZETE VE DERGİ	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. Gazete ile ilgili temel kavramları tanır. 2. Gazetedeki haber ve fotoğraf ilişkisini analiz eder. 3. Örnek bir gazete hazırlar. 4. İçerik ve yayın periyoduna göre dergi türlerini sınıflandırır.	**"Gazeteleri İnceleyelim"** Öğrencilere bulmaca doldurtulur. Bulmacada çıkan gazete ile ilgili temel kavramlar gazetede gösterilir. Haber ve fotoğrafların veriliş şekli nedenleri ile birlikte örneklendirilir (1. ve 2. kazanım). + **"Haydi, Gazete Hazırlayalım"** Örnek bir gazete hazırlatılarak sergilenir (3. kazanım). + **"Dergileri İnceleyelim"** Öğrenciler tarafından sınıfa getirilen dergiler içeriği ve yayın periyodu yönünden incelenir (4. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, sosyal ve kültürel katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Etik kurallara bağlılık, estetik duyarlılık, özel yaşamın gizliliğine saygı, farklılıklara saygı duyma, sorumluluk, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, dayanışma, paylaşım, yardımlaşma, eşitlik [!] Manşet, sürmanşet, spot, mizanpaj, haber, fotoğraf, tiraj ve künye kavramları üzerinde durulmalıdır (1. kazanım). [!] Gazetelerin yayın politikaları ile ekonomik beklentilerinin haber ve fotoğrafı veriş şeklini nasıl etkilediği konusuna değinilir (2. kazanım). [!] Eğitim ortamı için uygun olmayacak cinsel ve siyasal içerikli dergi getirilmemesine dikkat edilmelidir (4. kazanım). Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme, grup değerlendirme formu, proje ve açık uçlu sorular kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

... SINIF			
ÜNİTE VIII	**KAZANIMLAR**	**ETKİNLİK ÖRNEKLERİ**	**AÇIKLAMALAR**
İNTERNET (SANAL DÜNYA)	**Bu ünitenin sonunda öğrenciler;** 1. İnternetin özelliklerini tanıyarak iletişime getirdiği yenilikleri keşfeder. 2. İnternette bilgiye erişim, haber okuma, sohbet, e-posta, uzaktan eğitim gibi etkinlikleri uygulamalı olarak gerçekleştirir. 3. İnternetin olumlu özelliklerinin yanı sıra olumsuz etki ve özelliklerini tanıyarak hayata geçirir.	**"İnternetin Özelliklerini Keşfediyorum"** İnternetin doğuşu, dünü ve bugünü üzerine öğrencilere yöneltilecek çeşitli sorularla öğrenciler konuşturulur (1. kazanım). **"İnternet Kullanıyorum"** Okulun bilgisayar laboratuarında internet üzerinde arama motoru kullanma, haber okuma, e-posta alma-gönderme etkinlikleri gerçekleştirilir (2. kazanım) **"İnternette Nelere Dikkat Etmeliyiz?"** İnternetin kötü kullanımı ve internetteki olumsuzluklarla ilgili çeşitli sorular örneklendirilerek konuşulur. "Söz Veriyorum" adlı sözleşme öğrencilerce doldurulur (3. kazanım).	**[!] Bu ünitede verilecek beceriler** Gözlem, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma **[!] Bu ünitede verilecek temel değerler** Etik kurallara bağlılık, farklılıklara saygı duyma, sorumluluk, dürüstlük **[!]** İnternetin öncelikli olarak bilgi ve habere ulaşma ve haberleşme aracı olduğu hatırlatılmalıdır. Ancak, haberleşme sırasında bile yüz yüze bir görüşme olmadığı için kötü amaçlı kişilerle karşılaşılıp onların suiistimaline maruz kalınabileceği, bilgi alınan sitelerde bile internette yüzde yüz denetim olmadığı için yanlış bilgiler olabileceği vurgulanmalıdır (3. kazanım). **[!]** Öğrencilerin ödev hazırlarken tamamen ödev sitelerine yönelmemeleri gerektiği özellikle belirtilmelidir (3. kazanım). **[!]** Öğretmen tarafından bilgisayara yüklenerek ya da internet ortamında oynanan şiddet vb. zararlı içerik taşıyan oyunların bireysel ve toplumsal sakıncaları konusuna özellikle vurgu yapılmalıdır (3. kazanım). **[!]** İnternet salonlarının kullanımında dikkat edilmesi gereken hususlar üzerinde önemle durulmalıdır (3. kazanım). Bu ünitede gözlem, öz değerlendirme formu, açık uçlu sorular, proje öğrenci ürün dosyası (portfolyo) kullanılarak değerlendirme yapılabilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Diğer derslerle ilişkilendirme :Ölçme ve Değerlendirme

ÖRNEK ETKİNLİKLER

UYARI: Bu bölümde yer alan etkinlik örnekleri öğretmenlere öneri niteliğindedir. Dersin öğretmeni verilen etkinlik örneklerini aynen kullanabileceği gibi okulun donanımı, fiziki durumu, öğrencilerin ve yörenin özelliklerine göre ilgili kazanımı gerçekleştirmek koşuluyla farklı etkinlikler düzenleyip uygulayabilir.

İLETİŞİM NEDİR?

DERS	:	MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	:	...
YAKLAŞIK SÜRE	:	45' (1 ders saati)
ÜNİTE	:	İletişime Giriş (1. ünite)
TEMEL BECERİLER	:	Gözlem, iletişim, girişimcilik, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi.
KAZANIMLAR	:	İletişimi tanıyarak ögelerini fark eder (1. kazanım).
MATERYALLER	:	İki adet boş konserve kutusu, tel veya iki cep telefonu
KAYNAK	:	

1. Öğretmen aşağıdaki kutucuklarda yazılı konuşmanın iki öğrenci tarafından canlandırılmasını, diğer öğrencilerin de yapılan konuşmaları dikkatle izlemelerini sağlar.

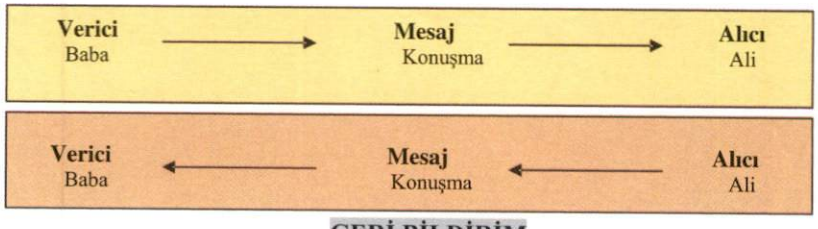
Babası Ali'nin derslerine düzenli olarak çalışmasından memnun gözüküyor, onun bu davranışını ödüllendirmeyi düşünüyordu.

Baba:
-Ali! Derslerine bu şekilde düzenli olarak çalışır başarılı olursan sana bir bisiklet alacağım.

Ali büyük bir sevinçle cevap verdi:
- Yaşasın! Bundan sonra daha çok çalışacağım.

Canlandırma bittikten sonra öğretmen sınıfta tartışma ortamı açar. Yukarıdaki diyalogdan yola çıkarak iletişim sürecinin temel ögeleri olan **kaynak**, **mesaj** ve **hedef** hakkında aşağıdaki soruları sorarak öğrencilerin cevaplarını alır.

- Mesajı iletmek isteyen kaynak (verici) kimdir (mesajı ileten)?
- İletilmek istenen mesaj nedir?
- Mesajın iletilmek istendiği hedef (alıcı) kimdir?

GERİ BİLDİRİM

2. Öğretmen tarafından sınıfa getirilen iki adet boş konserve kutusunun tabanı tam ortalarından delinir. Deliklerden geçirilen ince bir telle kutular birbirine bağlanır. Gerekli sınıf düzeni sağlanarak bir parkta oturan üç öğrenci ile evde bulunan anne canlandırması yaptırır. Konserve kutularından biri çocuklara diğeri ise anneye verilir. Rol gereği Ali ile annesi arasında aşağıdaki diyalog canlandırılır. (*Öğretmen sınıfa iki cep telefonu getirerek de yukarıdaki canlandırmayı yaptırabilir.*)

Ali dersaneden çıktıktan sonra arkadaşları ile birlikte bir parkta oturmak istiyordu. Annesinin merak edeceğini düşündü. Annesini telefonla aradı:

Ali:

-Anne! Arkadaşlarla biraz oturacağız, gecikeceğim merak etme.

Annesi:

-Tamam, ama fazla gecikme.

Öğretmen aşağıdaki soruları sınıfa yöneltir:

1. Bu diyalogda verici/kaynak kimdir?
2. Mesaj nedir?
3. Kullanılan araç nedir?
4. Alıcı/hedef kimdir?
5. Bir önceki canlandırma ile aradaki fark nedir?

Ali	mesaj	telefon	anne
verici	konuşma	araç	alıcı

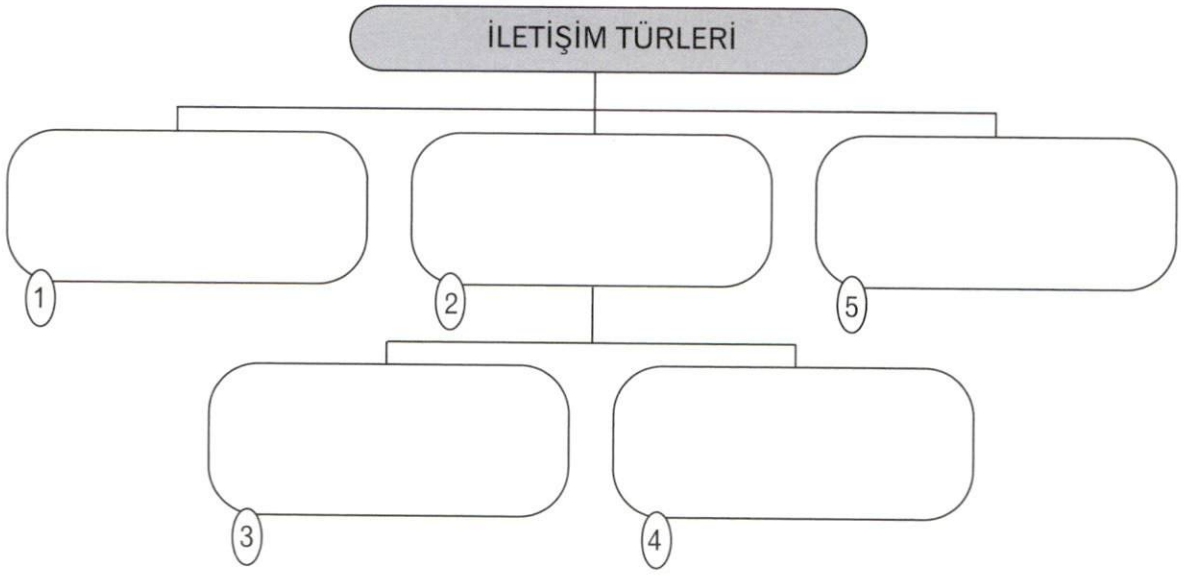
ÖĞRETMENE NOT: Öğretmen ikinci diyalogda iletişimde bulunan kişilerin aynı mekanı paylaşmadıkları için bir araca gereksinim duyduklarını öğrencilere aktarmalıdır.

İLETİŞİM TÜRLERİNİ TANIYALIM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: İletişime Giriş
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, iletişim, yaratıcı düşünme, problem çözme, girişimcilik, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi.
KAZANIMLAR	: İletişim türlerini sınıflandırarak örnekler verir (2. kazanım).
MATERYALLER	: Çalışma kâğıtları
KAYNAK	:

SÜREÇ

1. Öğretmen dersin başında sınıfa herhangi bir bilgi vermeden ana kutucukta "İLETİŞİM TÜRLERİ" yazan, diğerleri içi boş kutucuklardan oluşan aşağıdaki şemayı tahtaya çizer.

2. Öğretmen "Hiç kimse tek başına bir ada değildir." sözünü tahtaya yazarak sınıf içinden seçtiği bir öğrenciye bu söz ile ne anlatılmak istendiğini sorar. Konuşmaya başlamadan önce öğrencinin düşünüp konuşacaklarını toparlaması için iki dakikalık bir süre verir. Bu süre zarfında sınıfın sessiz olmasını sağlar. Sürenin bitiminden sonra öğrenci cevabını sınıfa aktarır. Öğretmen öğrencinin cevabı hakkında herhangi bir yorum yapmadan öğrenciye teşekkür eder ve sınıfa dönerek şu soruları yöneltir.

a. Arkadaşınıza cevabını vermeden önce neden iki dakika süre verdim? Bundaki amacım neydi?

b. Arkadaşınız söz hakkında düşünürken/konuşurken sizler kendi kendinize ne yaptınız?

Öğrencilerin cevapları sonunda hem konuşan öğrencinin konuşmadan önce düşünmek için kullandığı iki dakika süre içinde hem de sınıftaki diğer öğrencilerin bu esnada kendi iç dünyalarındaki konuşmalarına içsel iletişim dendiği öğretmen tarafından vurgulanır ve tahtada yer alan şemadaki 1 no'lu kutucuğun içine "İÇSEL İLETİŞİM" yazılır.

3. Öğretmen önceden görevlendirdiği iki öğrencinin kısa bir süre sınıfta birbirleriyle konuşmalarını sağlar. Aynı anda sınıfta yine öğretmen tarafından önceden görevlendirilen iki öğrenci birbirlerine ufak kâğıtlara yazdıkları yazıları gönderip almaktadırlar. Sonunda öğretmen hem konuşmayı bitirir hem de öğrencilerin birbirlerine gönderdikleri yazılı mesajı eline alır. Sınıfa aşağıdaki soruları yöneltir.

a. Bu iki olayda bir iletişim söz konusu mudur?

b. Kimler arasında gerçekleşmiştir? (Alıcı kimlerdir, verici kimlerdir?)

c. İletişim nasıl gerçekleşmiştir?

Soruların cevapları alındıktan sonra öğretmen 2 no'lu kutucuğun içine "KİŞİLER ARASI İLETİŞİM", 3 no'lu kutucuğun içine de "SÖZLÜ İLETİŞİM" yazar. Bu arada yazılı iletişimin sözlü iletişim içerisinde değerlendirildiğini öğrencilere aktarır.

4. Öğretmen etkili bir ses tonuyla aşağıdaki cümleleri sınıfta okuyarak metinde geçen sahneyi öğrencilerin gözlerinde canlandırmalarını ister:

"İlkokul birinci sınıf öğretmeni sınıfta sıralar arasında dolaşıyordu. Öğrencilerin defterlerinde bir önceki gün verdiği ödevi kontrol ediyordu. Defterini kontrol ettiği öğrencisinin gözlerine baktı, gülümsedi ve başını okşadı."

Okuma işlemi sona erdikten sonra öğretmen sınıfa aşağıdaki soruları yöneltir.

a. Dinlediğiniz metinde bir iletişim söz konusu mudur?

b. Kimler arasında gerçekleşmiştir?

c. Mesaj nedir? Nasıl iletilmiştir?

Soruların cevapları üzerinde öğrencilerle birlikte konuşularak sözcüklerle değil davranışlarla gerçekleştirilen iletişim türüne "SÖZSÜZ İLETİŞİM" dendiği vurgulanır. 4 no'lu kutucuğa da yazılır. Öğrencilerden benzer örnekler vermeleri istenir.

5. Sınıfta bulunan televizyon ya da radyodan kısa bir süre öğrencilere bir program izletilir/dinletilir. Sınıfa aşağıdaki sorular yöneltilir.

a. İzlediğiniz/dinlediğiniz programda bir iletişim söz konusu mudur?

b. Bu tür bir iletişimde mesajı ileten kaynak nedir?

c. Ne tür bir iletişim gerçekleşmiştir?

d. Alıcılar kimlerdir?

e. Türü açısından benzer başka örnekler bulabilir misiniz?

Soruların cevapları üzerinde öğrencilerle birlikte konuşularak örneklerdeki iletişim türüne "KİTLE İLETİŞİMİ" dendiği vurgulanarak 5 no'lu kutucuğa yazılır.

EK:

ÇALIŞMA KAĞIDI

1. Aşağıdaki örnek olayları inceleyerek olaylarda geçen iletişim türlerini belirleyip cevaplarınızı ilgili kutucuğu çarpı (X) ile işaretleyiniz?

ÖRNEK OLAY-1

"Teneffüs saatinde okulun hoparlöründen okul müdürünün sesi yükselir:
- Sevgili Öğrenciler! Okulumuzun kantininden yapacağınız alışverişlerde zamanı iyi kullanabilmek için bundan böyle alışveriş sırasında sıraya girilecektir. Sıraya girmeden alışveriş yapmaya çalışanlara, kantin görevlilerince satış yapılmayacaktır. Duyurulur.

☐ İçsel iletişim ☐ sözlü iletişim ☐ sözsüz iletişim ☐ kitle iletişimi

ÖRNEK OLAY-2

O gün bir mektup almıştı. Hiç bu kadar mutlu olmamıştı. İki yıldır görmediği arkadaşı çok yakında ziyaretine gelecekti. Hemen o da çok sevindiğini anlatan bir mektup yazdı.

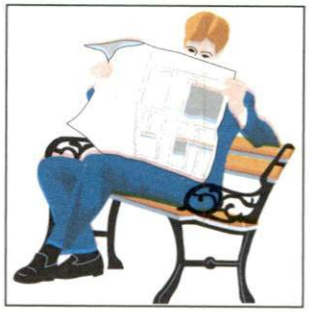
☐ İçsel iletişim ☐ sözlü iletişim ☐ sözsüz iletişim ☐ kitle iletişimi

ÖRNEK OLAY-3

Ayşe ile Ali bir konu hakkında yüksek sesle tartışırken Mehmet hızla sınıfa daldı ve öğretmenin sınıfa girmek üzere kapı önünde olduğunu bildirmek için işaret parmağını dikey olarak ağzının üzerine götürerek sırasına oturdu.

☐ İçsel iletişim ☐ sözlü iletişim ☐ sözsüz iletişim ☐ kitle iletişimi

Aşağıdaki resimleri inceleyerek resimlerde geçen iletişim türlerini belirleyip cevaplarınızı yandaki boşluğa yazınız

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KİTLE İLETİŞİMİ NEDİR?

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45' (2 ders saati)
ÜNİTE	: Kitle İletişimi (2. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, problem çözme, girişimcilik, iletişim, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Kitle iletişimini tarif ederek kitle iletişim araçlarını sınıflandırır (1. kazanım). İletişim ve kitle iletişimi arasındaki ilişkiyi fark eder (2. kazanım).
MATERYALLER	: Projeksiyon cihazı/tepegöz, çalışma kağıtları
KAYNAK	:

1. Öğrencilere herhangi bir konuda vermek istedikleri bir mesajı geniş bir kitleye iletmek istediklerinde ne tür iletişim araçlarını tercih edecekleri ve bunun nedeni sorulur. Öğretmen gönüllü öğrencilerden başlamak üzere yeterli sayıda öğrenciye söz verir. Her öğrencinin diğerlerinden farklı bir aracı söylemesi istenir.

2. Verilen cevaplar arasında "**geniş insan topluluklarına ulaşmayı mümkün kılan**" iletişim araçları ele alınarak üzerinde konuşulur. Bunların güçlü yönleri örneklendirilir. Bu değerlendirme sonucunda "**bu araçların birer kitle iletişim aracı**" olduğuna vurguda bulunulur. Ek-1, projeksiyon cihazı/tepegöz yardımıyla yansıtılarak öğrencilerden her resimdeki kitle iletişim araçlarını incelemelerini, iletişimin türlerini tanımalarını ister. Ardından resimlerde geçen iletişimin nasıl gerçekleştiğine ilişkin sorular birlikte cevaplandırılır. Böylelikle öğrencilerin kitle iletişimini tanımaları ve kitle iletişim araçlarını sınıflandırmaları sağlanmış olur. (Not: Öğretmen çalışmada adı geçen kitle iletişim araçlarından söz ederken öğrencilere radyo, televizyon, dergi ve internetin ilerideki derslerde bağımsız birer ünite olarak işleneceğini hatırlatır ve bunlarla ilgili geniş açıklama ve değerlendirmeleri o ünitelere bırakır.)

3. Öğrencilere birinci ünitede öğrendikleri iletişim sürecinde mesajı verenle (kaynak), mesajı alan (hedef) arasında bir ilişkinin olduğu, ancak mesajın geniş kitlelere taşınması kaygısını taşıyan kitle iletişim sürecinde ise kaynak (verici) ile hedef (alıcı) arasında herhangi bir birebir kişisel ilişki olmadığı hatırlatılır.

4. Öğrencilerden kitle iletişim araçlarıyla yapılan bir iletişimle bir önceki ünitede öğrendikleri iletişim hakkındaki benzerlik ve farklılıklar üzerinde düşünmeleri istenir. Bu amaçla kitle iletişim araçlarının

- aynı mekanı paylaşma,
- iletişime girenlerin sayısı,
- kullanılan araçlar,
- geri bildirim imkanı

yönünden diğer iletişim araçları ile karşılaştırmaları için sınıfta tartışma ortamı sağlanır. Öğrencilerin örnekler vermesi istenir. (Kitle iletişiminde, alıcı ögeyi çok geniş bir izleyici/dinleyici/okuyucu kitlesinin oluşturduğu ve kaynak ile hedef arasında da bir ilişki olmadığı için bu süreçte alıcının mesaja tepkisinin (geri besleme) iletişim sürecine göre

çok daha zayıf olduğu ve bu tepkinin kaynak tarafından hemen alınmadığı gibi hiç alınmamasının da söz konusu olabileceğine dikkat çekilir. Örneğin; gazetenin okurdan veya televizyonun izleyiciden anında tepki almaması ya da hiç tepki almaması gibi.

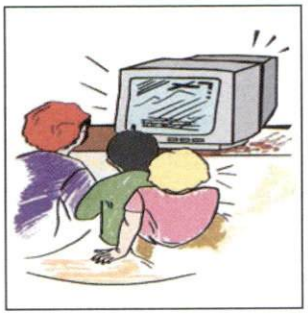
5. Öğretmen Ek-2'de verilen çalışma kağıdını yeteri kadar çoğaltarak öğrencilere dağıtır. Çalışma kağıdında geçen örnek olaylardaki iletişim türlerini belirlemeleri ve verilen resimlerdeki iletişim türlerini öğrencilerin tanımalarını ister. Çalışma kağıdı öğrencilerden toplanarak öğrencilerin cevapları birlikte değerlendirilir. Böylece öğrencilerin iletişim ile kitle iletişim arasındaki ilişkiyi fark etmeleri sağlanmış olur.

ÇALIŞMA KAĞIDI

EK: 1

Kaynak/verici nedir? .....
Mesaj nasıl iletilmektedir? .....
Alıcı kimdir/kimlerdir? .....
Bu örnekte ne tür bir iletişim gerçekleşmektedir?
.....

Kaynak/verici nedir? .....
Mesaj nasıl iletilmektedir? .....
Alıcı kimdir/kimlerdir? .....
Bu örnekte ne tür bir iletişim gerçekleşmektedir?
.....

Kaynak/verici nedir? .....
Mesaj nasıl iletilmektedir? .....
Alıcı kimdir/kimlerdir? .....
Bu örnekte ne tür bir iletişim gerçekleşmektedir?
.....

Kaynak/verici nedir? .....
Mesaj nasıl iletilmektedir? .....
Alıcı kimdir/kimlerdir? .....
Bu örnekte ne tür bir iletişim gerçekleşmektedir?
.....

EK: 2

ÇALIŞMA KAĞIDI

1. Aşağıdaki metni okuyarak altındaki soruları metne göre cevaplayınız.

ÖRNEK OLAY-1

Bir sanayicisiniz. Ürettiğiniz bir ürün var ve satılması için reklama ihtiyaç duyuyorsunuz. Ürününüzün reklamını hangi araçla yapacağınıza karar vermeniz gerekiyor. Sizi düşündüren nokta hangi aracı kullanırsanız ürününüzü en etkili şekilde tanıtacağınız konusu. Doğrusu karar vermek son derece güç.

a. Acaba ürününüzün satılmasını sağlamak için bütün tanıdıklarınızı tembihleyip almalarını mı isteseniz ?
b. Bastıracağınız küçük el ilanları ile mi tanıtsanız ?
c. Şehrin büyük meydanlarına ve işlek caddelerine büyük tanıtım afişleri mi astırsanız ?
d. Belediyenin hoparlöründen ilan mı verdirseniz ?
e. Yaşadığınız şehrin telefon rehberinden yararlanarak her eve posta yoluyla ürününüzü tanıtıcı bir broşür mü gönderseniz ?
f. Bir radyoda ya da televizyonda mı tanıtsanız ?
g. Bir gazeteye ilan mı verseniz ?
h. İnternet ortamında ürününüze ait bir web sitesi mi kursanız ?

Siz olsanız hangisini tercih edersiniz ? Tercih nedeninizi açıklayınız. Böyle davranmakla ne tür bir iletişimden faydalandığınızı belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki örnek olayları inceleyerek olaylarda geçen iletişim türlerini belirleyip cevaplarınızı ilgili kutucuğa çarpı (X) ile işaretleyerek belirtiniz?

ÖRNEK OLAY-2

"Teneffüs saatinde okulun hoparlöründen okul müdürünün sesi yükselir:

-Sevgili Öğrenciler! Okulumuzun kantininden yapacağınız alışverişlerde zamanı iyi kullanabilmek için bundan böyle alışveriş esnasında sıraya girilecektir. Sıraya girmeden alışveriş yapmaya çalışanlara, kantin görevlilerince satış yapılmayacaktır. Duyurulur.

☐ içsel iletişim ☐ sözlü iletişim ☐ sözsüz iletişim ☐ kitle iletişimi

ÖRNEK OLAY-3

O gün bir mektup almıştı. Hiç bu kadar mutlu olmamıştı. İki yıldır görmediği arkadaşı çok yakında ziyaretine gelecekti. Hemen o da çok sevindiğini anlatan bir mektup yazdı.

☐ içsel iletişim ☐ sözlü iletişim ☐ sözsüz iletişim ☐ kitle iletişimi

ÖRNEK OLAY-4

Ayşe ile Ali bir konu hakkında yüksek sesle tartışırken Mehmet hızla sınıfa daldı ve öğretmenin sınıfa girmek üzere kapı önünde olduğunu bildirmek için işaret parmağını dikey olarak ağzının üzerine götürerek sırasına oturdu.

☐ içsel iletişim ☐ sözlü iletişim ☐ sözsüz iletişim ☐ kitle iletişimi

3. Aşağıdaki resimleri inceleyerek resimlerde geçen iletişim türlerini belirleyip cevaplarınızı yandaki boşluğa yazınız

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MEDYAYI TANIYALIM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Medya (3. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, iletişim, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, girişimcilik
KAZANIMLAR	: Medyayı tanıyarak işlevlerini sınıflandırır (1. kazanım).
MATERYALLER	: Projeksiyon cihazı/tepegöz
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önceden öğrencilerden yaygın kullanılan iletişim araçlarına ilişkin gözlemler yapmalarını ister.

1. Öğretmen medya kavramının tüm iletişim araç ve etkinliklerini içine alan bir kavram olduğundan hareketle tahtaya: "**Kitle iletişim araçları ve haberleşmedeki gelişmeler sayesinde günümüzde insanlar birbirleri ile daha fazla haberleşme ve etkileşim imkanına kavuştu.**" sözünü yazar. Öğrencilere bu sözden ne anladıklarını sorar. Gönüllü öğrencilerden başlamak üzere yeterli sayıda öğrencinin görüşlerini açıklamasına fırsat sağlanır.
2. Öğretmen, sözün içinde geçen **"Kitle iletişim araçları ve haberleşmedeki gelişmeler"** ifadesinin yerine "medya" kelimesinin konulup konulamayacağını sorar. Yapılan konuşma ve değerlendirmeler sonucu medya sözcüğünün anlamı hakkında bilimsel bir fikir birliğine varılır.
3. Öğrencilerin bir hafta boyunca yaptıkları gözlem sonuçlarını sınıfta paylaşmalarını ister. Bu amaçla tahtaya (ya da projeksiyon yardımı ile perdeye) aşağıda örneği verilen sekiz kart/kutu çizilir/yansıtılır. Öğrencilerin söz alarak gözlemlerini sunmaları istenir. Sunuş sırasında her öğrenci

- Hangi medyayı gözlediğini,
- Gözleme süresini ve periyodunu,
- Bu medyadaki ne tür yayını takip ettiğini, (izlediğini/dinlediğini/okuduğunu/taradığını)
- Yayının içerik türünü,
- Yayının kendisinde bıraktığı etkiyi,
- Kendince eleştirilecek bir yönünün olup olmadığını belirtmelidir.

Bu esnada öğrencilerin gözledikleri medyayı ve bu medyada takip ettikleri yayınların kartlarda yer alan hangi işlevi/leri yerine getirdiği belirlenerek ilgili karttaki boş satırlara yazılır. (*Ekte örneği verilmiştir.*)Böylece öğrencilerin hem medyayı tanımaları hem de medyanın işlevlerini sınıflamaları sağlanmış olur.

EK:

Haber ve bilgi verme

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Eğitim

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Eğlendirme

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Denetim ve eleştiri

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kültürel değerlerin korunması

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kamuoyu oluşturma ve açıklama

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Toplumsallaştırma

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tanıtım

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MEDYA, TOPLUM VE KÜLTÜR

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (2 saat)
ÜNİTE	: Medya (3. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, iletişim, yaratıcı düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, girişimcilik
KAZANIMLAR	: Medyanın toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam üzerindeki etkilerini irdeler (2.kazanım).
MATERYALLER	: Çalışma kağıdı,
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önce öğrencilerin okuyacakları/izleyecekleri/dinleyecekleri/takip edecekleri çeşitli medyada gözlemleyerek medyanın toplum ve kültür üzerine yaptığı olumlu ve olumsuz etkilerle ilgili örnekler bulmalarını ister.

1. Öğretmen aşağıdaki soruları sınıfa yönelterek öğrencilerin sorularla ilgili konuşmalarını sağlar.
   a. Bir kan bağışı anonsunun hasta sağlığı üzerine etkisi nedir?
   b. Çeşitli Bakanlıkların/sivil toplum kuruluşlarının geliştirdiği ya da yürüttüğü bir kampanya (Haydi Kızlar Okula Kampanyası, Eğitime Yüzde Yüz Destek Kampanyası vb.) medya tarafından desteklendiği zaman nasıl, desteklenmediği ya da ön plana çıkarılmadığı zaman nasıl yürütülebilmektedir?
   c. Medyada belli bir spor türünün (örneğin; futbol) ön plana çıkarılması insanların ilgilendikleri spor türünün belirlenmesi ve şekillenmesinde nasıl etkili olmaktadır?
   ç. Özellikle televizyonun aile içi iletişime ve akrabalar, komşular gibi yakın çevreyle iletişime etkisi nasıldır?
   d. Yemek kültürümüzün fastfood şekline dönüşmesinde medyanın etkisi var mıdır?
   e. İnsanların giyim kuşam tarzını oluşturmalarında medyanın rolü var mıdır?
   f. Medyada dinlediğimiz/izlediğimiz müzikler eğlence anlayışımızın farklılaşmasına etki etmekte midir?
2. Öğretmen tahtaya "**Ancak kültürünü yaşatarak geliştirebilenlerin gelecek kuşaklara bırakabilecek mirasları olabilir.**" sözünü yazar. Öğrencilerden bu sözden ne anladıklarını kısaca sınıfa açıklamalarını ister. Bu amaçla birkaç öğrenciye söz verir. Öğrencilerin düşüncelerini sınıfa aktarmaları sağlanır.
3. Yapılan konuşmaların ardından öğretmen bu kez sınıfa "k**ültürü yaşatarak geliştirmenin ve hem genç kuşaklara hem de gelecek kuşaklara aktarmanın yollarının neler olabileceği**" sorusunu yöneltir. Söz alarak konuşan öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında kültürün korunması ve aktarımında medyanın rolü üzerine odaklanılır. Bireysel ve toplumsal hayatın önemli yapı taşlarından olan kültürün medyadan etkilendiği, bu etkinin olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabileceği dile getirilir.
4. Ekte verilen çalışma kağıdı yeterli sayıda çoğaltılarak öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerin kendi gözlemlerinden yola çıkarak çalışma kağıdındaki A bölümündeki boşlukları doldurmaları, B ve C bölümlerindeki soruları cevaplayarak boşlukları doldurmaları sağlanır.
5. Öğrenci çalışma kağıtları toplanarak öğrencilerin çalışma kağıtlarına yazdıkları sınıfta okunur ve öğrencilerle birlikte değerlendirilir.

EK:

ÇALIŞMA KAĞIDI

MEDYA ⟶ KÜLTÜR

A-

(Bana göre) MEDYANIN KÜLTÜRE OLUMLU ETKİLERİ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(Bana göre) MEDYANIN KÜLTÜRE OLUMSUZ ETKİLERİ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

B- Medyanın kültürel yaşam üzerindeki olumlu etkisinin en üst düzeye çıkarılabilmesi için önerilerim şunlardır:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

C-Bana göre medyanın kültürel yaşam üzerindeki olumsuz etkisinin ortadan kaldırılabilmesi için yapılması gerekenler şunlardır:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MEDYA VE EKONOMİ

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Medya (3. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, araştırma, iletişim, problem çözme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, girişimcilik
KAZANIMLAR	: Medyanın toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşam üzerindeki etkilerini irdeler (2.kazanım).
MATERYALLER	: Gazete, dergi
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önceden;

- Her öğrencinin bir gazete ya da dergide yer alan reklam metinlerini boyut (tam sayfa/yarım sayfa/çeyrek sayfa/daha küçük boyut), araç bütünü içindeki oranı (gazete ya da dergi içinde kaç sayfalık bir kısmı işgal ettikleri) gibi hususlar açısından incelemelerini, örneklerini sınıfa getirmelerini,
- Televizyonlardaki reklamların günün hangi saatinde daha sık ve uzun süreli yayınlandığını gözlemelerini,
- Reklamlardaki kadın ve erkek rollerinin dağılımı ve ağırlığı üzerinde gözlem yapmalarını ister.

1. Öğretmen "Ülkemizde kamuya ait medya kuruluşları (TRT) hariç diğer medya kuruluşlarının, her şeyden önce ticari birer kuruluş olduklarını" hatırlatır.
2. Öğrencilerin gözlem sonuçlarını gönüllü öğrencilerden başlamak üzere sınıfa aktarmalarını ister.
3. Ardından öğrencilere gazete, dergi, radyo ya da televizyonlardaki reklam ve reklama dönük yayınların,
   a. Ürüne hangi yönden katkı sağladığı?
   b. Ülke ekonomisine nasıl katkı sağladığı?
   c. İçeriğinde reklam bulunan yayının, yayıncı kuruluşun ekonomik yapısına katkısının neler olduğu?

   sorularını yöneltir. Her soru yöneltildikten sonra öğrencilerin görüşleri alınır. Olabildiğince fazla öğrenciye söz verilerek farklı cevapların alınması ve öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine imkan tanınır.

   (ÖĞRETMENE NOT: Televizyon yayınlarında programlarla reklamlar arasındaki ilişkiyi vurgular. Öğrenciye medyanın en önemli gelir kaynağının reklamlar olduğunu, dolayısıyla medya kuruluşlarının içeriklerini daha fazla reklam almaya dönük biçimlendirdiğini belirtir.)
4. Öğretmen medya ile ekonomi ilişkisinin, sadece "medyanın sermayesi ve gelir kaynakları ile kar elde etme noktasına indirgenemeyeceğinden hareketle, öğrencilere bu ilişkinin başka boyutlarının da var olduğunu vurgulayarak bu konuda beş dakika düşünmelerini ister. Sürenin sonunda ekte verilen çalışma kağıdı öğrencilere dağıtılır. *(ÖĞRETMENE NOT:Ekte medya-ekonomi ilişkisi medya-turizm açısından incelenmiştir. Öğretmen medya-ekonomi ilişkisini başka boyutlarla da düşünerek farklı bir çalışma kağıdı düzenleyebilir. Örneğin medya-istihdam sağlama, medya-mal ve hizmet tanıtımı, medya-verimliliğin, rekabetin artırılmasına yönelik yayınlar vb.)* Öğrencilerin çalışma kağıdında yer alan kutuların içini başlıklarına uygun biçimde yazmalarını ister.
5. Öğrencilerin çalışma kağıtlarına yazdıklarını okumaları ve üzerinde konuşulması sağlanır.

EK:

ÇALIŞMA KAĞIDI

MEDYANIN TANITIMA KATKILARI

.....
.....
.....
.....
.....
.....

TANITIMIN TURİZME KATKILARI

.....
.....
.....
.....
.....
.....

TURİZMİN EKONOMİYE KATKILARI

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MEDYA VE ETİK

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45' (2 ders saati)
ÜNİTE	: Medya (3. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, girişimcilik, iletişim, sosyal ve kültürel katılım
KAZANIMLAR	: Medyanın yayınlarında etik kurallara bağlı kalmasının önemine inanır (3.kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önceden; öğrencilerin TV, radyo, gazete, dergi yayınlarını hafta boyunca izleyerek;

Yayınların;

- Haksız bir amaç ve çıkara alet edilmemesi,
- Toplumun millî ve manevî değerlerine aykırı olmaması,
- Özel hayatın gizliliğine saygı,
- Yargı kararları kesinleşmedikçe hiç kimsenin suçlu ilan edilmemesi,
- Haberlerin yayınlanmasında tarafsızlık, gerçeklik-doğruluk ilkelerine bağlı kalınması,
- Özgürce kanaat oluşumunun engellenmemesi,
- Halkı aldatacak, yanıltacak ve haksız rekabete yol açacak reklam yayınlarına yer verilmemesi,
- Yayınların müstehcen olmaması,
- İnsanların dil, din, ırk, renk, cinsiyet, siyası düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri nedenlerle hiçbir şekilde kınanmaması ve aşağılanmaması,
- Türkçenin özelliklerinin ve kurallarının bozulmadan kullanılması

ilkelerine aykırı örnekler taşıyıp taşımadıklarına göre gözlem yapmalarını; buldukları örnekleri,

- Yayınlandığı kanal/istasyon/gazete/dergi
- Yayınlandığı gün
- Yayın saati
- İçeriğin kısa özeti
- Zararları ve doğurabileceği sonuçlar başlıkları altında not ederek/kupürlerini keserek derse gelmelerini ister. (Öğretmen sınıfa getirilen/sınıfta konu edilen yayınların içerik olarak eğitim ortamında bulunması sakınca teşkil edecek nitelikte olmaması; öğrenci psikolojisini bozucu, siyasal, cinsel içerik taşımaması gerektiği şeklinde öğrencileri uyarmalı, dersin başında da sınıfa getirilen örnekleri bu açıdan kontrol etmelidir.)

1. Öğrencilerin getirdikleri örneklerin sırayla sınıfa aktarılması sağlanır.
2. Her bir etik kural ihlalinin kişide ve toplumda bıraktığı olumsuz etki ve yarattığı tahribatın sonuçları öğrencilerle tartışılır.
3. Medyadaki etik kural ihlallerini en aza indirmek ya da etkisini azaltmak ve ortadan kaldırmak için neler yapılabileceği (kimlere ne tür sorumluluklar düştüğü) ile ilgili tartışma ortamı açılır.

NASIL MEDYA OKURYAZARI OLUNUR?

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Medya (3. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, problem çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Medya okuryazarlığı kavramını tanıyarak medya mesajlarını algılamanın ve çözümlemenin önemini fark eder (4. kazanım).
MATERYALLER	: Projeksiyon cihazı/tepegöz
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK:

Öğretmen bir hafta önceden öğrencilerin "asparagas", "enformasyon", "dezenformasyon", "magazin", "medya", "manipülasyon", "propaganda", "sansasyon" ve "reyting", sözcüklerinin anlamları ile ilgili araştırma yapmalarını; derse gelirken Türkçe sözlüklerini de yanlarında getirmelerini ister.

1. Öğretmen öğrencilere, bugüne kadar işlenilen konularda elde ettikleri bilgilerden yola çıkarak "medya okuryazarlığı" kavramından ne anladıklarını sorar. Öğrencilere söz verilerek görüşlerini sınıfa aktarmalarını ister.
2. Öğretmen öğrenci görüşleri üzerinde herhangi bir yorum yapmadan Ek-1'de verilen bulmacayı yeteri kadar çoğaltarak öğrencilere dağıtır. Ekteki bulmacanın çözümü için öğrencilere yeterli süre verilir. (Ek-2'de bulmacanın çözümü verilmiştir.) Sürenin bitiminde çözüm öğretmen tarafından slayt şeklinde duvara/tahtaya yansıtılır ve her sözcüğün anlamı sırayla Türkçe Sözlükten okunur. Ardından üzerinde konuşularak örneklendirilir. Öğretmen özellikle haberlerin magazinleşmesi eğilimine vurgu yapar.
3. Öğretmen bütün bu yapılanların sonucunda "medya okuryazarlığı" kavramının "medyada olup bitenlerin farkına varma çabası" olarak nitelendirilebileceğini belirterek öneminin tüm dünyada her geçen gün artmaya başladığını vurgular. Bu kavramla medyayı farklı açılardan okuyan; yaşadığı çevreye duyarlı, medyanın kurgulanmış içeriğini fark eden, onu eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilen bilinçli birer birey oluşturmanın amaçlandığı belirtilir.
4. Öğretmen "iyi bir medya okuryazarı olabilmek" için;
   a. Medyaya düşen görevler nelerdir?
   b. Devlete düşen görevler nelerdir?
   c. Sivil toplum kuruluşlarına düşen görevler nelerdir?
   d. Aileye düşen görevler nelerdir?
   e. Öğretmene düşen görevler nelerdir?
   f. Bireye düşen görevler nelerdir?

sorularını sırayla yönelterek öğrencilerin dersin başında öğrendikleri sözcüklerden de yararlanarak görüşlerini dinler.

EK: 1

SÖZCÜK BULALIM

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	M	T	Ü	D	C	D	V	O	A	M	P	U	E	D	C	S
2	E	A	S	E	A	E	A	T	S	E	Ç	X	V	E	Z	K
3	C	O	A	Z	S	Z	F	M	P	D	Ö	E	M	Z	Ş	I
4	M	A	N	İ	P	Ü	L	A	S	Y	O	N	C	E	T	E
5	İ	E	S	C	A	Z	S	G	B	A	G	F	A	N	O	I
6	F	U	A	J	R	G	İ	A	Ö	Ğ	E	O	I	F	A	C
7	O	Ü	S	Ç	A	D	T	Z	Z	R	K	R	N	O	M	B
8	H	L	Y	Ş	G	P	L	İ	B	H	M	M	N	R	K	Z
9	P	R	O	P	A	G	A	N	D	A	A	A	T	M	İ	N
10	R	O	N	A	S	E	T	R	İ	G	E	S	Ç	A	D	B
11	E	G	Ö	S	Z	A	D	F	İ	Y	E	Y	H	S	G	L
12	N	A	D	I	R	M	L	E	O	R	P	O	A	Y	O	N
13	A	S	P	A	D	E	Z	E	N	M	G	N	C	O	M	E
14	M	A	İ	N	G	E	Z	R	R	E	Y	T	İ	N	G	K

Bulmaca içine aşağıdaki sözcükler <u>yatay</u> ve <u>dikey</u> olarak yerleştirilmiştir.

1. **ASPARAGAS**
2. **ENFORMASYON**
3. **DEZENFORMASYON**
4. **MAGAZİN**
5. **MEDYA**
6. **MANİPÜLASYON**
7. **PROPAGANDA**
8. **SANSASYON**
9. **REYTİNG**

EK: 2

SÖZCÜK BULALIM

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	M	T	Ü	D	C	D	V	O	A	**M**	P	U	E	**D**	C	S
2	E	A	**S**	E	**A**	E	A	T	S	**E**	Ç	Y	V	**E**	Z	K
3	C	O	**A**	Z	**S**	Z	F	**M**	P	**D**	Ö	**E**	M	**Z**	Ş	I
4	**M**	**A**	**N**	**İ**	**P**	**Ü**	**L**	**A**	**S**	**Y**	**O**	**N**	C	**E**	T	E
5	İ	E	**S**	C	**A**	Z	S	**G**	B	**A**	G	**F**	A	**N**	O	I
6	F	U	**A**	J	**R**	G	İ	**A**	Ö	Ğ	E	**O**	I	**F**	A	C
7	O	Ü	**S**	Ç	**A**	D	T	**Z**	Z	R	K	**R**	N	**O**	M	B
8	H	L	**Y**	Ş	**G**	P	L	**İ**	B	H	M	**M**	N	**R**	K	Z
9	**P**	**R**	**O**	**P**	**A**	**G**	**A**	**N**	**D**	**A**	A	**A**	T	**M**	İ	N
10	R	O	**N**	A	**S**	E	T	R	İ	G	E	**S**	Ç	**A**	D	B
11	E	G	Ö	S	Z	A	D	F	İ	Y	E	**Y**	H	**S**	G	L
12	N	A	D	I	R	M	L	E	O	R	P	**O**	A	**Y**	O	N
13	A	S	P	A	D	E	Z	E	N	M	G	**N**	C	**O**	M	E
14	M	A	İ	N	G	E	Z	R	**R**	**E**	**Y**	**T**	**İ**	**N**	**G**	K

TELEVİZYONUN ETKİN NİTELİKLERİ

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Televizyon (4. ünite)
TEMEL BECERİLER	: İletişim, girişimcilik, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Televizyonun birey ve toplumu yönlendirmedeki etkili bir kitle iletişim aracı olma niteliğini analiz eder (1. kazanım).
MATERYALLER	: Kitle iletişim araçlarının yaygın kullanımına örnek olabilecek çeşitli resimler
KAYNAK	:

SÜREÇ

1. Öğretmen öğrencilerin karşılaştırma yapmalarını sağlamak amacıyla kitle iletişim araçlarının yaygın kullanımına örnek olabilecek resimler gösterir. Ardından sınıfa televizyonun diğer kitle iletişim araçlarına göre üstün özelliklerini kavramalarını sağlamak amacıyla aşağıdaki soruları yöneltir.
   a. Resimde görülen kitle iletişim araçlarının hangisini daha sık takip ediyorsunuz? Neden?
   b. Televizyona yönelik yapılan "Eğlendirici", "Bilgi Kutusu", "Gizemli Kutu", "Sihirli Kutu", "Zaman Öldürücü", "Aptal Kutusu" vb.nitelendirmeler size ne anlam ifade etmektedir?
   c. Televizyon neden en çok kullanılan kitle iletişim aracıdır?
2. Öğretmen sorulara verilen yanıtların ardından görsel ve işitsel bir araç olan televizyonun, izleyiciye istenen mesajı fazla bir çaba harcamak zorunda bırakmadan ve hızlı bir biçimde verebilen bir araç olma özelliğine vurgu yaparak yaygın kullanımına işaret eder.

NE FARK VAR

DERS	:	MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	:	...
YAKLAŞIK SÜRE	:	45' (1 ders saati)
ÜNİTE	:	Televizyon (4. ünite)
TEMEL BECERİLER	:	Gözlem, araştırma, eleştirel düşünme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	:	Ülkemizdeki televizyon yayıncılığını mülkiyet yapısına göre sınıflandırarak bunların özelliklerini ve yayın politikalarını belirleyen unsurları fark eder (2. kazanım).
MATERYALLER	:	Projeksiyon cihazı/tepegöz
KAYNAK	:	

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önce, ülkemizde televizyon yayıncılığının mülkiyet yapısına göre iki türünün bulunduğu hakkında kısa bir açıklama yapar. Bu amaçla hafta boyu öğrencilerin bir araştırma yapacaklarını belirtir. Sınıfı iki gruba ayırır. Birinci grup kamu yayıncılığı ile ilgili, ikinci grup özel yayıncılıkla ilgili araştırma yapmakla görevlendirilir. Grupların araştırmalarında neyi sorgulayacaklarına ilişkin Ek-1 ve Ek-2 bilgi notunun her iki gruba mensup öğrenciler tarafından not etmeleri sağlanır. Öğretmen ayrıca her iki gruptaki öğrencilerin yapacakları araştırmanın bulgularını ve sonucunu "grubun ortak raporu" halinde bir sunuya (slayt gösterisi) dönüştürüp aralarından seçecekleri bir grup sözcüsü aracılığıyla bu sununun sınıfa aktarılacağını belirtir. Öğrencilerin araştırma öncesinde bu duruma göre planlama yapmalarını ister. (Gruptaki öğrenciler eklerdeki bilgi notunda yer alan maddelerle ilgili görev dağılımı yapıp daha küçük gruplara bölünüp araştırmayı sürdürebilirler.)

1. Öğretmen grupların bir hafta boyunca yaptıkları araştırmanın bulgu ve sonuçlarını grup sözcüleri aracılığı ile sınıfa aktarmalarını sağlar. Sunumlar esnasında gerekli görülen yerlerde sunuyu yapan grup sözcüsüne, grup üyelerine ya da diğer gruba sorular yöneltilir ve cevapları alınır/verilir. Örnekler eşliğinde sunumlar tamamlanır.
2. Çalışma tamamlandıktan sonra önemli görülen ve öğrencilerin üzerinde birleştikleri hususlar maddeler halinde tahtaya yazılır. Öğretmen; özel televizyonlar ile kamu yayıncılığı yapan televizyonlar arasında "uymaları gereken yayın ilkeleri" açısından bir fark olmadığını ancak, kamu yayıncılığı yapan televizyon kanallarının devlet tarafından sübvanse edildiğini, bu nedenle reyting çabasından, dolayısıyla da ekonomik kaygıdan uzak olduklarını belirtir. Özel televizyonların ticari birer kuruluş olmaları nedeniyle bu yayın ilkelerini uygulamada zaman zaman olsa da daha esnek davranabileceklerine / davranabildiklerine işaret ederek etkinlik tamamlanır.

EK: 1

KAMU YAYINCILIĞI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMANIN KONULARI

1. Ülkemizdeki ilk kamu yayıncılığı ne zaman başlamıştır?
2. Zaman içinde ne tür gelişmeler kaydedilmiştir?
3. Ekonomik kaynakları nelerdir?
4. Kanal çeşitleri nelerdir?
5. Bu kanallar daha çok ne tür programlara odaklanmıştır?
6. Kapsama alanlarının genişliği/darlığı konusunda neler söylenebilir?
7. Kamu yayıncılığının temel aldığı (asla vazgeçemeyeceği) yayın ilkeleri nelerdir?

EK: 2

ÖZEL YAYINCILIKLA İLGİLİ ARAŞTIRMANIN KONULARI

1. Ülkemizdeki ilk özel TV kanalı ne zaman yayına başlamıştır?
2. Zaman içinde ne tür gelişmeler kaydedilmiştir?
3. Ekonomik kaynakları nelerdir?
4. Kanal çeşitleri nelerdir?
5. Bu kanallar daha çok ne tür programlara odaklanmıştır?
6. Kapsama alanlarının genişliği/darlığı konusunda neler söylenebilir?
7. Özel yayıncılığın temel aldığı yayın ilkeleri nelerdir?

HAYDİ, AFİŞ HAZIRLAYALIM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45' (2 ders saati)
ÜNİTE	: Televizyon (4. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, araştırma, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma.
KAZANIMLAR	: Televizyon program türlerini amaçları, işlevleri ve özellikleri bakımından ayırt eder, (3. kazanım).
MATERYALLER	: RTÜK tarafından hazırlanan" Yayınlarda Program Türleri Kod, Tanım ve Sınıflamaları" adlı kitapçık, afiş tasarımı için gerekli resim malzemeleri
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK

Öğretmen bir hafta önce Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından hazırlanan "Yayınlarda Program Türleri Kod, Tanım ve Sınıflamaları" adlı kitapçığı bütün öğrencilere dağıtır. Sınıfı 12 gruba ayırır.

1. grup: haber programlarını,
2. grup: spor programlarını,
3. grup: kültür programlarını,
4. grup: din ve moral programlarını,
5. grup: eğitim programlarını,
6. grup: bilgilendiren/eğlendiren programları,
7. grup: gerçek insan hayatından yola çıkılarak oluşturulan programları,
8. grup:dramatik programları,
9. grup: müzik programlarını,
10. grup: eğlence programlarını,
11. grup: program tanıtımlarını,
12. grup: reklamları bir hafta boyunca gözlemekle görevlendirilir. Öğrenciler gözlem öncesinde ve gözlem sırasında kendilerine dağıtılan kitapçığı iyi incelemeleri konusunda uyarılır. Gruplar kendi aralarında da görev dağılımı yaparak her bir program türünü
    - Genel olarak amacı/amaçları nelerdir?
    - Hangi işlevi/işlevleri yerine getirmektedir?
    - Özellikleri nelerdir?
    - Kendilerine dağıtılan kitapçıktaki tanıma uyuyor mu? açılarından incelerler.

    Öğretmen her grubun gözlem ve inceleme çalışmasından sonra derse gelirken kendi program türlerini tanıtıcı (mümkünse standart afiş boyutunda) birer afiş tasarlayarak derse gelmelerini söyler.

1. Gruplar grup sözcüleri aracılığıyla sırayla söz alır. Her grup kısaca yukarıdaki maddeler açısından program türünü tanıtır. Diğer gruplar tarafından kendilerine yöneltilen soruları cevaplarlar. Üzerinde yeterli bir süre konuşulur.
2. Hazırlanan afiş her grubun sunumundan sonra sınıfın uygun bir köşesine asılır ve bir hafta boyunca sergilenir.

KİM, NEYİ, NEDEN, NE KADAR VE NE ZAMAN İZLİYOR?

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45'+45'+45'+45' (5 ders saati)
ÜNİTE	: Aile, Çocuk ve Televizyon (5. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, gözlem, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: -Televizyon izleme alışkanlıklarını ve bunların sonuçlarını araştırmaları eşliğinde yorumlar (1. kazanım). -Televizyon yayınlarının sorun alanlarını belirleyerek bunların doğuracağı olumsuzluklardan korunma konusunda önerilerde bulunur (2. kazanım). -Uyarıcı simgeleri tanıyarak yaşamına geçirir (4. kazanım).
MATERYALLER	: RTÜK tarafından yayınlanan Akıllı İşaretler CD'si
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önce Ek-1'de verilen anket formunu öğrenci sayısı kadar çoğaltarak dağıtır. Derse kadar öğrencilerin anketi, yaşı en az 14 olan birine uygulamalarını ister. (Not: Anketin kime uygulanacağı konusunda 'mutlaka aile bireylerine uygulanacağı gibi' katı bir yönlendirme içine girilmemeli, sınıf içinde aile bireylerini kaybetmiş, yetiştirme yurdunda kalan öğencilerin de olabileceği göz ardı edilmemelidir.)

Dersin başında öğretmen öğrencileri, yaptıkları anket çalışmasının aslında bilimsel bir çalışmanın minik bir örneği olduğu konusunda bilgilendirir. Anket sonuçlarının dört açıdan inceleneği bunların sırasıyla;

a. Yaşa, cinsiyete ve eğitim durumuna göre televizyon izleme alışkanlıklarının belirlenmesi,
b. Yaşa ve eğitim durumuna göre televizyonun olumsuz etkilerinin algılanma durumunun belirlenmesi,
c. Herhangi bir değişkene bağlı kalmaksızın televizyonun izleyiciler üzerindeki etkileri ile izleyiciyi rahatsız eden bir görüntü olduğunda izleyici tepkisinin ortaya konulması,
ç. Herhangi bir değişkene bağlı kalmaksızın televizyondaki uyarıcı simgelerin tanınıp tanınmadığının ortaya konulması olacağı vurgulanır.

A- YAŞA, CİNSİYETE VE EĞİTİM DURUMUNA GÖRE TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARININ BELİRLENMESİ

(I-SÜRE AÇISINDAN)

1. Öğretmen tahtaya Ek-2'de örneği verilen Tablo-1'i çizer. Anket cevaplarının işlenebilmesi için bir öğrenciyi görevlendirir. Her öğrenci sırayla anketindeki 1. ve 4. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "yaş gruplarına göre insanların gün içindeki televizyon izleme süreleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.

2. Öğretmen tahtaya Ek-2'de örneği verilen Tablo-2'yi çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 2. ve 4. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "cinsiyetlerine göre insanların gün içindeki televizyon izleme süreleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
3. Öğretmen tahtaya Ek-2'de örneği verilen Tablo-3'ü çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 3. ve 4. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "eğitim durumlarına göre insanların gün içindeki televizyon izleme süreleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.

(II-ZAMANLAMA AÇISINDAN)

4. Öğretmen tahtaya Ek-3'te örneği verilen Tablo-4'ü çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 1. ve 5. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "yaşlarına göre insanların günün hangi saatlerinde televizyon izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
5. Öğretmen tahtaya Ek-3'te örneği verilen Tablo-5'i çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 2. ve 5. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "cinsiyete göre insanların günün hangi saatlerinde televizyon izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
6. Öğretmen tahtaya Ek-3'te örneği verilen Tablo-6'yı çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 3. ve 5. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "eğitim durumuna göre insanların günün hangi saatlerinde televizyon izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
7. Öğretmen tahtaya Ek-4'te örneği verilen Tablo-7'yi çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 1. ve 6. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "yaşa göre insanların neden televizyon izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
8. Öğretmen tahtaya Ek-4'te örneği verilen Tablo-8'i çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 2. ve 6. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "cinsiyete göre insanların neden televizyon izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
9. Öğretmen tahtaya Ek-4'te örneği verilen Tablo-9'u çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 3. ve 6. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "eğitim durumuna göre insanların neden televizyon izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
10. Öğretmen tahtaya Ek-5'te örneği verilen Tablo-10'u çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 1. ve 7. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "yaşa göre insanların televizyonda hangi program türünü izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
11. Öğretmen tahtaya Ek-5'te örneği verilen Tablo-11'i çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 2. ve 7. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "cinsiyete göre insanların televizyonda hangi program türünü izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
12. Öğretmen tahtaya Ek-5'te örneği verilen Tablo-12'yi çizer. Her öğrenci sırayla anketindeki 3. ve 7. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "eğitim durumuna göre insanların televizyonda hangi program türünü izledikleri" ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır. Böylece örneklerin yaşa, cinsiyete ve eğitim durumuna göre televizyon izleme alışkanlıkları ortaya konulmuş ve üzerinde yorum yapılmış olur.

B- YAŞA VE EĞİTİM DURUMUNA GÖRE TELEVİZYONUN OLUMSUZ ETKİLERİNİN ALGILANMA DURUMUNUN BELİRLENMESİ

13. Öğretmen tahtaya Ek-6'da örneği verilen Tablo-13'ü çizer. Anket cevaplarının işlenebilmesi için bir öğrenciyi görevlendirir. Her öğrenci sırayla anketindeki 1. ve 8. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "hangi yaş grubunda bulunan insanları bir televizyon programında izledikleri hangi unsurların rahatsız ettiği" sonucu ortaya konmuş olacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
14. Öğretmen tahtaya Ek-6'da örneği verilen Tablo-14'ü çizer. Anket cevaplarının işlenebilmesi için bir öğrenciyi görevlendirir. Her öğrenci sırayla anketindeki 2. ve 8. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci tablodaki ilgili kutucukları buna göre işaretler. İşaretlemenin sonunda genel olarak "eğitim durumlarına göre insanları izledikleri bir televizyon programında hangi unsurların rahatsız ettiği" sonucu ortaya çıkacaktır. Tablo tamamlandıktan sonra öğretmenle birlikte yorumlanır.
15. Öğretmen anket formundaki 9. soruya verilen cevapları öğrencilerin sınıfla paylaşmalarını sağlar. Bu esnada verilen her cevap üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulur. Verilen cevapların haklılığı sorgulanır. Örnekler verilir.

C. TELEVİZYONUN İZLEYİCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ İLE İZLEYİCİYİ RAHATSIZ EDEN BİR GÖRÜNTÜ KARŞISINDA İZLEYİCİ TEPKİSİ

16. Ek-7'de verilen Tablo-15 tahtaya çizilir. Öğrenciler sırayla anket formlarındaki 10. soruya verilen cevapları okur. Görevli öğrenci ilgili kutucuğa çentik atar. Toplamlar alınır. Tablo, öğretmen ve öğrencilerle birlikte yorumlanır. Böylece " televizyonun izleyiciler üzerindeki etkisi" ortaya konmuş olur.
17. Ek-7'de verilen Tablo-16 tahtaya çizilir. Her öğrenci anket formundaki 11. soruya verilen cevabı okur. Görevli öğrenci ilgili kutucuğa çentik atarak toplamlarını alır. Tablo, öğretmen ve öğrencilerle birlikte yorumlanır. Özellikle RTÜK Alo 444 1 178 Hattı ile ilgili açıklayıcı bilgiler verilir.

Ç. TELEVİZYONDAKİ UYARICI SİMGELERİN TANINIP TANINMASI

18. Ek-8'de verilen Tablo-17 tahtaya çizilir. Anket formundaki 10. soruya verilen cevapları öğrenciler sırayla okur. Verilen her cevap için görevli öğrenci tarafından ilgili kutucuğa çentik atılarak toplamlar alınır. İşlemin tamamlanmasından sonra ortaya çıkan tablo öğretmen ve öğrenciler tarafından birlikte okunarak yorumlanır. "Uyarıcı işaretlerin tanınmaması" seçeneğinin yüksek çıkması halinde "bunun artırılabilmesi için neler yapılabileceği" konusunda tartışma ortamı açılır.
19. Ek-8'de verilen Tablo-18 tahtaya çizilir. Anket formundaki 11. soruya verilen cevapları öğrenciler sırayla okur. Verilen her cevap için görevli öğrenci tarafından ilgili kutucuğa çentik atılarak toplamlar alınır. İşlemin tamamlanmasından sonra ortaya çıkan tablo öğretmen ve öğrenciler tarafından birlikte okunarak yorumlanır.
20. Sınıfça RTÜK tarafından hazırlanan Akıllı İşaretler CD'si izlenir. Bunun mümkün olmaması durumunda öğretmen tarafından afiş, ilan, broşür, sunu şeklinde sınıfa getirilen uyarıcı simgelerin anlamları ve faydaları üzerinde konuşulur. İzlenecek programın seçiminde uyarıcı simgelerin daha fazla dikkate alınabilmesi için;
    a. Öğrenciler olarak bizler neler yapabiliriz ?
    b. İlgili kurumlar neler yapabilir ?
    sorularının cevapları aranır. Öğretmen tüm öğrencilere teşekkür eder ve etkinlik sonlandırılır.

EK: 1

ANKET FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız?

☐ 14-17 yaş ☐ 18-24 ☐ 25-35 ☐ 36-50 ☐ 51 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz?

☐ Bay ☐ Bayan

3. Eğitim durumunuz?

☐ Okur-yazar değil ☐ Okuma yazma biliyor ama okula gitmemiş ☐ İlkokul ☐ Ortaokul
☐ Lise ☐ Üniversite ve üzeri

---

4. Genellikle günde kaç saat televizyon izliyorsunuz?

☐ 1 saate kadar ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 8' den fazla

5. Genellikle hangi saatlerde televizyon izliyorsunuz?

☐ 06-08 ☐ 08-10 ☐ 10-13 ☐ 13-17 ☐ 17-19 ☐19-21 ☐21-23
☐ 23-01 ☐ 01-06 ☐ Düzensiz

6. Televizyon izleme sebepleriniz nelerdir? (*Birden fazla seçenek seçilebilir.*)

☐ Televizyon izlemeyi sevdiğim için
☐ Yapacak başka işim olmadığı için
☐ Haber ve bilgi almak için
☐ Başka eğlence aracına yönelecek ekonomik gücüm olmadığı için
☐ Hayal dünyamı geliştirdiği için
☐ Diğer (Yazınız.....)

7.En çok izlediğiniz program türü hangisidir? (*Birden fazla seçenek seçilebilir.*)

☐ Haberler ve Haber Programları
☐ Çizgi filmler (dramatik programlardan)
☐ Diziler (dramatik programlardan)
☐ Spor programları
☐ Belgesel (eğitim ve kültür programlarından)
☐ Bilgi-kültür yarışmaları (eğitim ve kültür programlarından)
☐ Yarışmalar (Eğlence programlarından)
☐ Reklamlar (reklamlar ve program tanıtımlarından)
☐ Müzik ve Eğlence Programları
☐ Filmler (dramatik programlardan)
☐ Sohbet programları (eğitim ve kültür programlarından)
☐ Çocuk programları (eğitim ve kültür programlarından)
☐ Sağlık programları (eğitim ve kültür programlarından)
☐ Din ve Moral Programları
☐ Gerçek İnsan Hayatlarından Yola Çıkılarak Hazırlanan Programlar
☐ Diğer (Yazınız.....)

8. Izlediğiniz bir programın içeriğinde sizi en çok rahatsız eden ögeler nelerdir? (*Birden fazla seçenek seçilebilir.*)

- ☐ Şiddet
- ☐ Cinsellik
- ☐ Bilinçsiz tüketimi teşvik
- ☐ Kötü alışkanlıkları ve madde bağımlılığını özendirme
- ☐ Kültürel yozlaşma
- ☐ Diğer (Yazınız.....)

9. (8. soruda) işaretlediğiniz sizi rahatsız eden ögelerin bir televizyon programında yer almasını neden sakıncalı buluyorsunuz?

.....
.....
.....
.....

10. Aşağıda belirtilen ifadelerin karşısında bulunan seçeneklerden hangisi sizin için söylenebilir. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Televizyonda gördüğüm acıklı şeylere üzülüyorum.
- ☐ Başka işler yaparken dikkatim dağılıyor.
- ☐ Televizyon izlediğim için geç uyuyorum.
- ☐ Magazin programlarındaki şöhretli insanlara özeniyorum.
- ☐ Reklâmlarda gördüğüm ürünleri satın almak istiyorum.
- ☐ Televizyon izlediğimde çevreme olan ilgim azalıyor.
- ☐ Televizyonda gördüğüm vurdulu-kırdılı davranışları yapmak istiyorum.
- ☐ Ailemle ve arkadaşlarımla daha az vakit geçiriyorum.
- ☐ Beğendiğim TV kahramanlarını örnek alıyor kendimi onlar gibi hissediyorum.

11. TV yayınlarında sizi rahatsız eden bir görüntü olduğunda aşağıdakilerden hangisini/hangilerini yapıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Kanal değiştiriyorum.
- ☐ TV'yi kapatıyorum.
- ☐ Rahatsızlık verdiği halde izlemekten kendimi alamıyorum.
- ☐ Bulunduğum ortamı değiştiriyorum.
- ☐ Bu tür yayınların zararlı olduğu konusunda çocukları uyarıyorum.
- ☐ İlgili kanalı arayarak (telefonla/e-postayla/mektupla) tepkimi iletiyorum.
- ☐ RTÜK'e şikayet ediyorum.

12. Televizyon programlarında kullanılan "yayınlanacak programın içeriği ve hangi yaş grubuna yönelik olduğu konusunda bilgi verme amacı taşıyan" uyarıcı simgeleri (akıllı işaretler) tanıyor musunuz?

☐ Tümünü tanıyorum ☐ Bazılarını tanıyorum ☐ Hiç birini tanımıyorum

13. İzleyeceğiniz programların seçiminde bu işaretleri dikkate alıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır ☐ Ara sıra

EK: 2

YAŞA GÖRE TELEVİZYONUN İZLENME SÜRESİ
(Tablo-1)

	1 saate kadar	2	3	4	5	6	7	8	8'DEN FAZLA
14-17									
18-24									
25-35									
36-50									
51 ve üzeri									

CİNSİYETE GÖRE TELEVİZYONUN İZLENME SÜRESİ
(Tablo-2)

	1 saate kadar	2	3	4	5	6	7	8	8'DEN FAZLA
BAY									
BAYAN									

EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE TELEVİZYONUN İZLENME SÜRESİ
(Tablo-3)

	1 saate kadar	2	3	4	5	6	7	8	8'DEN FAZLA
OKUR YAZAR DEĞİL									
OKUMA YAZMA BİLİYOR AMA OKULA GİTMEMİŞ									
İLKOKUL									
ORTAOKUL									
LİSE									
ÜNİVERSİTE VE ÜZERİ									

EK: 3

YAŞA GÖRE TELEVİZYONUN İZLENDİĞİ SAATLER
(Tablo-4)

	06-08	08-10	10-13	13-17	17-19	19-21	21-23	23-01	01-06	Düzensiz
14-17										
18-24										
25-35										
36-50										
51 ve üzeri										

CİNSİYETE GÖRE TELEVİZYONUN İZLENDİĞİ SAATLER
(Tablo-5)

	06-08	08-10	10-13	13-17	17-19	19-21	21-23	23-01	01-06	Düzensiz
BAY										
BAYAN										

EĞİTİM DURUMUNA GÖRE TELEVİZYONUN İZLENDİĞİ SAATLER
(Tablo-6)

	06-08	08-10	10-13	13-17	17-19	19-21	21-23	23-01	01-06	Düzensiz
OKUR YAZAR DEĞİL										
OKUMA YAZMA BİLİYOR AMA OKULA GİTMEMİŞ										
İLKOKUL										
ORTAOKUL										
LİSE										
ÜNİVERSİTE VE ÜZERİ										

EK: 4

TELEVİZYON NEDEN İZLENİYOR? (YAŞA GÖRE)
(Tablo-7)

	Haber ve bilgi almak için	Hayal dünyamı geliştirdiği için	Televizyon izlemeyi sevdiğim için	Yapacak başka işim olmadığı için	Başka eğlence aracına yönelecek ekonomik gücüm olmadığı için	Diğer
14-17						
18-24						
25-35						
36-50						
51 ve üzeri						

TELEVİZYON NEDEN İZLENİYOR? (CİNSİYETE GÖRE)
(Tablo-8)

	Haber ve bilgi almak için	Hayal dünyamı geliştirdiği için	Televizyon izlemeyi sevdiğim için	Yapacak başka işim olmadığı için	Başka eğlence aracına yönelecek ekonomik gücüm olmadığı için	Diğer
BAY						
BAYAN						

TELEVİZYON NEDEN İZLENİYOR? (EĞİTİM DURUMUNA GÖRE)
(Tablo-9)

	Haber ve bilgi almak için	Hayal dünyamı geliştirdiği için	Televizyon izlemeyi sevdiğim için	Yapacak başka işim olmadığı için	Başka eğlence aracına yönelecek ekonomik gücüm olmadığı için	Diğer
OKUR YAZAR DEĞİL						
OKUMA YAZMA BİLİYOR AMA OKULA GİTMEMİŞ						
İLKOKUL						
ORTAOKUL						
LİSE						
ÜNİVERSİTE VE ÜZERİ						

EK: 5

EN ÇOK IZLENEN PROGRAM TURU (YAŞA GORE)
(Tablo-10)

	Haberler ve Haber Programları	Çizgi filmler	Diziler	Spor programları	Belgesel	Bilgi-kültür yarışmaları	Yarışmalar	Reklamlar	Müzik ve Eğlence Programları	Filmler	Sohbet programları	Çocuk programları	Sağlık Programları	Din ve Moral Programları	Gerçek İnsan Hayatlarından Yola Çıkılarak Hazırlanan Programlar	Diğer
14-17																
18-24																
25-35																
36-50																
51 ve üzeri																

EN ÇOK İZLENEN PROGRAM TÜRÜ (CİNSİYETE GÖRE)
(Tablo-11)

	Haberler ve Haber Programları	Çizgi filmler	Diziler	Spor programları	Belgesel	Bilgi-kültür yarışmaları	Yarışmalar	Reklamlar	Müzik ve Eğlence Programları	Filmler	Sohbet programları	Çocuk programları	Sağlık Programları	Din ve Moral Programları	Gerçek İnsan Hayatlarından Yola Çıkılarak Hazırlanan Programlar	Diğer
BAY																
BAYAN																

EN ÇOK İZLENEN PROGRAM TÜRÜ (EĞİTİM DURUMUNA GÖRE)
(Tablo-12)

	Haberler ve Haber Programları	Çizgi filmler	Diziler	Spor programları	Belgesel	Bilgi-kültür yarışmaları	Yarışmalar	Reklamlar	Müzik ve Eğlence Programları	Filmler	Sohbet programları	Çocuk programları	Sağlık Programları	Din ve Moral Programları	Gerçek İnsan Hayatlarından Yola Çıkılarak Hazırlanan Programlar	Diğer
OKUR YAZAR DEĞİL																
OKUMA YAZMA BİLİYOR AMA OKULA GİTMEMİŞ																
İLKOKUL																
ORTAOKUL																
LİSE																
ÜNİVERSİTE VE ÜZERİ																

EK: 6

YAŞA GÖRE TELEVİZYON PROGRAMINDA İZLEYİCİYİ RAHATSIZ EDEN UNSURLAR
(Tablo-13)

	Şiddet	Cinsellik	Bilinçsiz tüketimi teşvik	Kötü alışkanlıkları ve madde bağımlılığını özendirme	Kültürel yozlaşma	Diğer
14-17						
18-24						
25-35						
36-50						
51 ve üzeri						

EĞİTİM DURUMUNA GÖRE TELEVİZYON PROGRAMINDA İZLEYİCİYİ RAHATSIZ EDEN UNSURLAR
(Tablo-14)

	Şiddet	Cinsellik	Bilinçsiz tüketimi teşvik	Kötü alışkanlıkları ve madde bağımlılığını özendirme	Kültürel yozlaşma	Diğer
OKUR YAZAR DEĞİL						
OKUMA YAZMA BİLİYOR AMA OKULA GİTMEMİŞ						
İLKOKUL						
ORTAOKUL						
LİSE						
ÜNİVERSİTE VE ÜZERİ						

EK: 7

TELEVİZYONUN İZLEYİCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
(Tablo-15)

İZLEYİCİ ÜZERİNDEKİ ETKİ	TOPLAM SAYI
Televizyonda gördüğüm acıklı şeylere üzülüyorum.	
Başka işler yaparken dikkatim dağılıyor.	
Televizyon izlediğim için geç uyuyorum.	
Magazin programlarındaki şöhretli insanlara özeniyorum.	
Reklâmlarda gördüğüm ürünleri satın almak istiyorum.	
Televizyon izlediğimde çevreme olan ilgim azalıyor.	
Televizyonda gördüğüm vurdulu-kırdılı davranışları yapmak istiyorum.	
Ailemle ve arkadaşlarımla daha az vakit geçiriyorum.	
Beğendiğim TV kahramanlarını örnek alıyor kendimi onlar gibi hissediyorum.	

TELEVİZYONDA RAHATSIZ EDEN BİR GÖRÜNTÜ KARŞISINDA İZLEYİCİ TEPKİSİ
(Tablo-16)

İZLEYİCİ TEPKİSİ	TOPLAM SAYI
Kanal değiştiriyorum.	
TV'yi kapatıyorum.	
Rahatsızlık verdiği halde izlemekten kendimi alamıyorum.	
Bulunduğum ortamı değiştiriyorum.	
Bu tür yayınların zararlı olduğu konusunda çocukları uyarıyorum.	
İlgili kanalı arayarak (telefonla/e-postayla/mektupla) tepkimi iletiyorum.	
RTÜK'e şikayet ediyorum.	

EK: 8

UYARICI SİMGELERİN TANINIP TANINMAMASI
(Tablo-17)

TANINMA DURUMU	TOPLAM SAYI
Tümünü tanıyorum.	
Bazılarını tanıyorum.	
Hiç birini tanımıyorum.	

İZLEYİCİNİN PROGRAM SEÇİMİNDE UYARICI SİMGELERİ DİKKATE ALMA DURUMU
(Tablo-18)

UYARICI SİMGELERİN DİKKATE ALINMA DURUMU	TOPLAM SAYI
Evet	
Hayır	
Ara sıra	

PROGRAMLARI ANALİZ EDELİM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45'+45'+45' (4 ders saati)
ÜNİTE	: Aile, Çocuk ve Televizyon (5. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünme, gözlem, iletişim, problem çözme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: TV program türlerini içerik, gerçeklik-kurgusallık, tüketimi hedefleme, yanlış bilgilendirme açısından irdeleyip değerlendirir (3. kazanım).
MATERYALLER	: TV
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖĞRETMENE NOT: Bu etkinlik 4 ders saatine göre tasarlanmıştır. Aşağıdaki etkinlik;

- Birinci ders bir çizgi film,
- İkinci ders bir haber,
- Üçüncü ders bir sinema filmi üzerinde gerçekleştirilecektir.
- Dördüncü ders saatinde bir reklam yayınına ilişkin etkinlik tasarlanmıştır. Ancak bu etkinlik sınıf ortamında gerçekleştirilmeyecektir. Bu amaçla öğretmen bir hafta öncesinde Ek-2'de örneği verilen gözlem formunu öğrencilere dağıtır. Öğretmen öğrencilerin herhangi bir TV kanalında ana haber bülteninden hemen sonra yayınlanan reklam kuşağını izlemelerini ister. Öğrenciler, izleme esnasında kendilerine bir hafta önceden verilen Ek-2 çalışma kağıdı üzerindeki boşlukların doldurulması konusunda uyarılır. (Reklamlara konu olan ürün türleri ve yayınlandığı kanal açısından yönlendirme yapılmaz.)

1. Öğretmen tarafından önceden hazırlanarak/temin edilerek sınıfa getirilen bir çizgifilm/haber/sinema filmi 15 dakika süreyle izletilir. İzlemeye başlamadan önce Ek-1'de verilen gözlem formu öğrencilere dağıtılır.
2. Öğretmen öğrencileri "izleyecekleri programı çok dikkatli takip etmeleri ve bu sırada kendilerine dağıtılan gözlem formu üzerindeki soruları form üzerindeki yönergeye göre işaretlemeleri/yazmaları" konusunda uyarır.
3. İzleme/form doldurma çalışması tamamlandıktan sonra sırayla öğrencilerin gözlem formu üzerindeki ilk sorudan başlamak kaydı ile cevapları alınır. Alınan her cevap tahtada önceden hazırlanmış
   a. İçeriği,
   b. Gerçek ya da kurgusal olduğu,
   c. Yanlış bilgilendirme yapıp yapmadığı,
   d. Tüketimi hedefleyip hedeflemediği

kategorilerine işlenir. Öğrencilerin düşüncelerini sınıfa aktarırken bunları örnekler eşliğinde açıklamaları istenir. Her soruya verilen cevap üzerinde sınıfça konuşularak önceki ünitelerde işlenen konularla ilişkilendirilmesi de sağlanarak ilerlenir.

*ÖĞRETMENE NOT: Reklamların ya sosyal sorumluluk (Tema Vakfı, Kızılay, Sigarayla Savaşanlar Derneği vb.)*ya da tüketim amacıyla yapıldığı vurgulanmalıdır. Reklama yönelik gözlem formunda öğrenci gözlemleri arasında yer almaması durumunda öğretmen reklamların şiddet, cinsellik, bilinçsiz tüketim, kültürel yozlaşma, kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığını özendirme gibi olumsuz yönlerine değinmelidir.

EK: 1

GÖZLEM FORMU

(NOT: Bu form çizgi film, sinema filmi ve haber yayınının sınıfta gösterimi öncesinde her bir yayın türü için ayrı ayrı çoğaltılıp öğrencilere dağıtılacaktır.)

YÖNERGE: YAYINI İZLEMEYE BAŞLAMADAN ÖNCE SORULARA GÖZ GEZDİREREK NELERE DİKKAT EDECEĞİNİZ KONUSUNDA FİKİR SAHİBİ OLUNUZ. SORUYA GÖRE AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLER İÇİNDEN UYGUN GÖRDÜĞÜNÜZ ŞIKKIN BAŞINDAKİ KUTUCUĞU İŞARETLEYİNİZ 2 VE 3. SORULARDA BİRDEN FAZLA SEÇENEĞİ İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ.

1. İzlediğiniz program türünü yazınız.

.....

2. İzlediğiniz program türü medyanın hangi işlevini yerine getirmektedir?

- □ Haber ve Bilgi Verme
- □ Toplumsallaştırma
- □ Eğitim
- □ Eğlendirme
- □ Denetim ve Eleştiri
- □ Kamuoyu Oluşturma ve Açıklama
- □ Kültürel Değerlerin Korunması
- □ Tanıtım

3. İzlediğiniz program türünde televizyonun olumsuz etkileri kategorisinde değerlendirilebilecek aşağıdaki unsurlardan hangisi/hangileri yer almaktadır?

- □ Şiddet
- □ Cinsellik
- □ Bilinçsiz tüketim
- □ Kültürel yozlaşma
- □ Kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığı
- □ Hiçbiri

4. Bu program;

- □ Gerçektir.
- □ Kurgudur.
- □ Yarı gerçek, yarı kurgudur.

5. Bu programda yanlış bilgilendirme var mıdır?

- □ Evet
- □ Hayır
- □ Kısmen vardır.

EK:2

ÇALIŞMA KÂĞIDI

(NOT: Bu çalışma kağıdı reklamların gözlenmesi sırsında doldurulmak üzere bir hafta önceden çoğaltılıp öğrencilere dağıtılacaktır.)

İZLEDİĞİNİZ REKLAMLARIN OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİNİ YAZINIZ

OLUMLU YÖNLERİ	OLUMSUZ YÖNLERİ
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

RADYOYU TANIYALIM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Radyo (6. ünite)
TEMEL BECERİLER	: İletişim, girişimcilik, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Radyonun işlevini ve olumlu niteliklerini örneklerle açıklar (1. kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

1. Öğretmen aşağıda verilen radyonun işlevlerini ve olumlu özelliklerini iki ayrı karta yazar.

ÖZELLİKLERİ

- Sesi görüntüye çevirir (düşünsel görüntüler çizer)
- Sınır tanımaz
- Basit ve ucuzdur
- Kişiseldir
- Seçicidir (hedef kitleye göre yayın yapar)

İŞLEVLERİ

- Haber verme
- Eğitme
- Eğlendirme
- Ürün ve hizmet tanıtma (reklam)
- Kamuoyu oluşturma

2. Kartlar tahtaya yazılarak öğrencilerin bir süre üzerlerinde düşünmeleri istenir. Aşağıdaki sorular sınıfa yöneltilir:
   - Radyo dinliyor musunuz?
   - Hangi amaçla dinliyorsunuz?
   - Hangi ortamlarda dinliyorsunuz?
   - Herhangi bir işle uğraşırken radyo dinliyor musunuz?

Öğretmen bu sorulara verilen cevaplardan hareketle radyonun işlev ve özellikleri ile ilişkilendirerek etkinliğe son verir.

RADYO DİNLERKEN NELERE DİKKAT EDELİM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45' (2 ders saati)
ÜNİTE	: Radyo (6. ünite)
TEMEL BECERİLER	: İletişim, girişimcilik, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Radyo yayınlarının sorun alanlarına örnekler vererek bunların doğuracağı olumsuzluklardan korunma konusunda önerilerde bulunur (2. kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

1. Öğretmen aşağıdaki soruları öğrencilere sorar;
   - Dinlediğiniz radyolarda daha çok hangi tür programlar yayınlanıyor? (Haber, müzik, sohbet, reklam gibi)
   - Dinlediğiniz radyolarda daha çok hangi tür müzik yayını yapılıyor? (Alınan cevaplar öğretmen tarafından tahtaya yazılır.)
   - Bu yapılan müzik yayınları sizin müzik zevkinizle uyumlu mu, müzik zevkinizi belirlemede etkisi var mı?
   - Radyo programlarını (özellikle müzik yayını içeren) sunan kişiler;
     a. Konuşmalarında Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanıyorlar mı?
     b. Küfür ve argo içerikli ifadelere yer veriyorlar mı?
     c. Müstehcen ifadelerde ya da imalarda bulunuyorlar mı ?
     d. Hakaret ve aşağılama içeren ifadeler kullanıyorlar mı?
     e. Özel hayatların gizliliğini ihlal ediyorlar mı?
2. Radyodaki bu olumsuz etkilerin ortadan kaldırılabilmesi için kimlerin neler yapabileceği konusunda önceden hazırlanan ek çalışma kağıdı öğrencilere doldurtulur.
3. Öğrencilerin çalışma kağıdına yazdıkları okunarak örnekler eşliğinde üzerinde konuşulur.

EK:

ÇALIŞMA KAĞIDI

1. Ben radyo sahibi olsam

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ben radyoda sunucu olsam

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ben radyo yayınlarını denetleyen bir yetkili olsam

.....

.....

.....

.....

.....

4. Ben anne/baba olsaydım

.....

.....

.....

.....

.....

5. Bundan böyle radyo dinlerken şunlara dikkat etmeliyim

.....

.....

.....

.....

.....

GAZETELERİ İNCELEYELİM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Gazete ve Dergi (7. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Problem çözme, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Gazete ile ilgili temel kavramları tanır (1. kazanım).
	Gazetedeki haber ve fotoğraf ilişkisini analiz eder (2. kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önce sınıftan gönüllü üç öğrencinin birer adet ulusal gazete getirmelerini ister. (Öğretmen gazete adı konusunda yönlendirme yapmaz.)

1. Öğretmen dersin başında Ek-1'de verilen bulmacayı tahtaya yansıtarak/çizerek "bu ders saatinde birlikte bulmaca çözeceklerini" söyler. Bulmaca üzerinde başlangıç için öğrencilere ipuçu olacak bazı harfler verilmiştir. Bu harflerden de yararlanarak sınıfla birlikte bulmaca çözülür. Böylece öğrencilerin gazete ile ilgili temel kavramları tanımaları sağlanır.
2. Ardından görevli öğrenciler tarafından sınıfa getirilen gazeteler üzerinde bu kavramların yerleri bulunur. Her bir kavram gazete üzerinde gösterildikten sonra işlevleri hakkında konuşulur. Bunların gazeteler üzerindeki yeri ve diğer özellikleri (punto büyüklüğü vb.) nedenleri ile birlikte açıklanır. Gazetelerde bulunan "haber", "baş yazı", "köşe yazısı", "dizi yazılar", "röportaj", "araştırma inceleme yazıları", "reklam ve ilan" kavramları örneklendirilerek açıklanır.
3. Gazetede verilen bir haberi desteklemek için kullanılan fotoğrafın önemi hakkında söz açılır. Gazeteler;
   a. Fotoğrafla desteklenmiş mi?
   b. Fotoğrafla desteklenmese nasıl olurdu?
   c. Fotoğraf haberin ve haber fotoğrafın algılanmasına nasıl katkı sağlıyor?
   d. Haberin ve fotoğrafın veriliş şekline etki eden nedenler (kaygılar) neler olabilir?

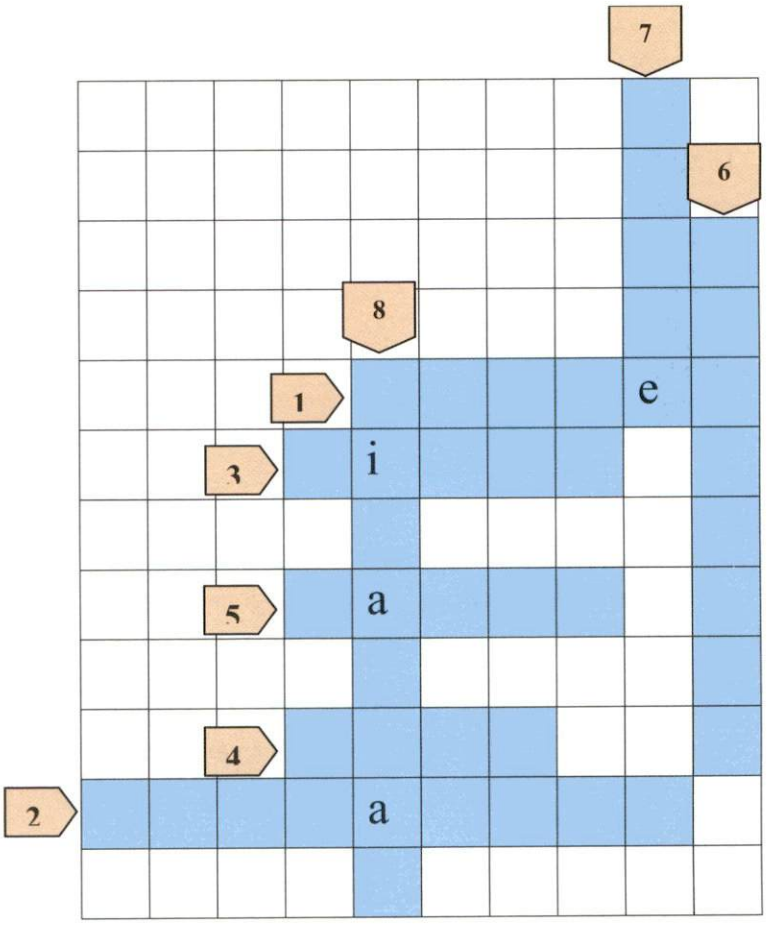
   vb. soruları eşliğinde incelenir.

ÖĞRETMENE NOT: Öğretmen sınıfa getirilen gazetelerde aynı haberin farklı ebatlarda verildiğini/verilebildiğini göstererek bunda gazetenin ekonomik durumunun, siyasi eğiliminin vb. de etkili olduğunu/olabileceğini vurgular.

EK:

BULMACA[1]

1. Gazetelerin ilk sayfasına iri puntolarla konulan başlık.
2. Gazetelerin birinci sayfasındaki logonun üzerinde kullanılan başlık.
3. Gazete, kitap, dergi vb.nin bir basılışındaki baskı sayısı.
4. Bir haberde ilgi ve merak uyandırmak amacıyla haberin içinde bulunan çarpıcı ifadelerin daha büyük puntoyla verilmesi.
5. İletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi
6. Görüntüyü, ışığa karşı duyarlıklı cam, kâğıt vb. bir yüzey üzerinde özel makine ile tespit etme yöntemi, bu yöntemle aktarılarak çoğaltılan resim, foto.

7. Bir gazetede, gazetenin sahibi, sorumluları, adresi, basıldığı yer ve iletişim bilgilerinin verildiği kutucuk.
8. Gazete, dergi vb. yayınlarda sayfa düzeni.

Bulmacanın cevapları:

1. manşet
2. sürmanşet
3. tiraj
4. spot
5. haber
6. fotoğraf
7. künye
8. mizanpaj

1-) 1, 2, 3, 5, 6 ve 8. tanımlar Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük'ten alınmıştır.

HAYDİ GAZETE HAZIRLAYALIM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Gazete ve Dergi (7. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, yaratıcı düşünme, girişimcilik, bilgi teknolojilerini kullanma, sosyal ve kültürel katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Örnek bir gazete hazırlar (3. kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önce "gelecek ders, gazete ile ilgili şimdiye kadar öğrendikleri tüm bilgileri işe koşarak örnek gazete hazırlama çalışmaları yapacaklarını" belirterek sınıfı iki gruba ayırır. 1. grup eğitim içerikli, ikinci grup ise spor içerikli gazete hazırlamakla görevlendirilir. Öğrenciler bu amaçla kendi aralarında görev paylaşımı yapmaları konusunda yönlendirilir.

1. Gruplar, bir gazetede bulunması gereken sayfa düzeni kurallarına uymak şartıyla gazetelerini hazırlarlar.
2. Gazetede bulunması gereken, haber, fotoğraf, manşet, sürmanşet, baş yazı, köşe yazısı, araştırma-inceleme yazısı, reklam ve ilan vb. unsurların bulunmasına dikkat edilir.
3. Hazırlanan örnek gazeteler sınıfın uygun yerlerine asılır. Tüm öğrencilerle birlikte gazeteler yukarıda işaret edilen hususlara göre irdelenir.
4. Örnek gazeteler bir sonraki ders saatine kadar sergilenir.

DERGİ İNCELEYELİM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: Gazete ve Dergi (7. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, yaratıcı düşünme, girişimcilik, bilgi teknolojilerini kullanma, sosyal ve kültürel katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: İçerik ve yayın periyoduna göre dergi türlerini sınıflandırır (4. kazanım).
MATERYALLER	: Projeksiyon cihazı/tepegöz, çeşitli dergiler
KAYNAK	:

SÜREÇ

ÖN HAZIRLIK: Öğretmen bir hafta önce her öğrencinin evlerinde bulunan dergileri sınıfa getirmelerini ister (yayın tarihi geçmiş dergiler de olabilir). Böylece olabildiğince çok çeşitli derginin sınıfa getirilmesi sağlanır.

1. Öğretmen dersin başında kendi uygun gördüğü bir dergiyi aşağıda verilen kategorilere göre inceler. Ele aldığı derginin;
   a. İçerik türünü,
   b. Künyesini,
   c. Kaç günde/haftada/ayda vb. yayınlandığını (yayın periyodu),
   d. Hedef kitle olarak kimlere (yaş, meslek, cinsiyet, genel) hitap ettiğini ortaya çıkarır. Bulgularını tahtaya çizdiği kategorilere işler.
2. Ardından sınıfa dergi getiren öğrencilerin kısaca getirdikleri dergiye ait bulguları aktarmalarını ister. Bu esnada sınıfa aktarılan bulguları öğretmenin görevlendirdiği bir öğrenci tahtadaki kategorilere işler. Dergiler çok fazla olduğu takdirde öğrencilerin sınıf içinde ikişerli gruplar halinde dergileri incelemeleri ve değerlendirmeleri sağlanır.
3. Çalışmanın sonunda öğrencilerle birlikte ekte verilen çalışma yaprağı bir sunu halinde hazırlanarak projeksiyon cihazı/tepegöz yardımı ile tahtaya yansıtılır/çizilir. Çalışma yaprağı üzerindeki boşluklar öğrencilerle birlikte konuşularak buldurulur ve doldurulur.
4. Öğretmen son olarak "dergi yayıncılığının diğer medya iletişim araçları arasındaki yeri hakkında" öğrencilerin görüşlerini alarak etkinliğe son verilir.

EK:

ÇALIŞMA YAPRAĞI

1. (İÇERİKLERİNE GÖRE) DERGİ TÜRLERİ GENELLİKLE ŞUNLARDIR:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. (YAYIN PERİYODUNA GÖRE) DERGİ TÜRLERİ GENELLİKLE ŞUNLARDIR:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İNTERNETİN ÖZELLİKLERİNİ KEŞFEDİYORUM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45' (1 ders saati)
ÜNİTE	: İnternet (Sanal Dünya) (8. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, gözlem, iletişim, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: İnternetin özelliklerini tanıyarak iletişime getirdiği yenilikleri keşfeder (1.kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

Öğretmen dersin başında sınıfa hiçbir bilgi vermeden şu soruları sorar;

a. Aranızda internetle tanışmayan var mı?

b. İnterneti ne amaçla kullanıyorsunuz? (Ekteki tablo tahtaya çizilir ve kullanım alanları öğrencilerden alınan cevapların ışığında tahtaya yazılır.)

ÖĞRETMENE NOT: Öğrencilerden; bilgiye erişim, internette haber okuma, sohbet, e-posta, uzaktan eğitim, oyun gibi temel internet aktivitelerine ilişkin cevapları alınız. Eksik kalan cevaplar için öğrencileri yönlendiriniz.

c. İnterneti kullanarak gerçekleştirdiğiniz bu işlemleri internetin olmadığı dönemlerde siz veya aile büyükleriniz nasıl gerçekleştiriyordu?

İNTERNETİN KULLANIM AMAÇLARI
Bilgiye Erişim
Haber Okuma
Sohbet
e-posta
Uzaktan Eğitim
Oyun

İNTERNET KULLANIYORUM

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45'+45' (3 ders saati)
ÜNİTE	: İnternet (Sanal Dünya) (8. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, gözlem, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: İnternette bilgiye erişim, haber okuma, sohbet, e-posta, uzaktan eğitim, oyun gibi etkinlikleri uygulamalı olarak gerçekleştirir (2. kazanım).
MATERYALLER	: İnternet bağlantısı olan bilgisayar laboratuarı
KAYNAK	:

SÜREÇ

Bilgisayar laboratuarında öğretmen öğrencilere sırasıyla şu soruları sorar;

1. İnternette aradığımız bir bilgiye nasıl ulaşırız?
2. Bildiğiniz arama motorları var mı? (Öğrencilerden alınan cevaplara göre yaygın kullanılan bir arama motorundan medya okuryazarlığı kavramı aratılır.)
3. İnternetten haber okuyabilir miyiz? Kimler internetten daha önce haber okudu? Bildiğiniz haber siteleri var mı? İnternetten haber okumanın avantajları nelerdir? (Öğretmen, örnek olarak yaygın kullanılan bir haber sitesine bağlanarak bir haber okunmasını sağlar.)
4. İnternet aracılığıyla haberleşme hangi yöntemlerle yapılır? Bir e-posta adresiniz var mı? En yaygın kullanılan e-posta servis sağlayıcıları hangileridir? (e-posta adresi olan öğrencilerin birbirlerine e-posta göndermeleri ve gönderilen bu e-postaları açarak okumaları sağlanır. Ayrıca sohbet programlarından bir veya birkaçı kullanılarak öğrencilerin birbiriyle kısa süreli sohbet etmeleri sağlanır.)
5. İnternet aracılığıyla eğitim-öğretim yapılabilir mi? İnternetten eğitim alan biriyle karşılaştınız mı? Nasıl olduğunu görmek ister misiniz? (Microsoft Öğretmen Akademisi vb. bir ortama öğretmen bağlanarak uzaktan eğitimi uygulamalı olarak gösterir.)
6. İnternette eğlenmek için neler yapıyorsunuz? İnternette oyun oynayan var mı?

İNTERNETTE NELERE DİKKAT ETMELİYİM?

DERS	: MEDYA OKURYAZARLIĞI
SINIF	: ...
YAKLAŞIK SÜRE	: 45'+45' (2 ders saati)
ÜNİTE	: İnternet (Sanal Dünya) (8. ünite)
TEMEL BECERİLER	: Problem çözme, yaratıcı düşünme, girişimcilik, iletişim, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: İnternetin olumlu özelliklerinin yanı sıra olumsuz etki ve özelliklerini tanıyarak hayata geçirir (3. kazanım).
MATERYALLER	:
KAYNAK	:

SÜREÇ

1. İnternete ne kadar zaman ayırıyorsunuz? (Günlük ortalama kaç saat) İnternet kullanımı sizde zaman israfına neden oluyor mu? Öğretmen ayrılan zamanı yapılan etkinliğe göre (yarar-zararlılık açısından) değerlendirecektir.
2. İnterneti hangi ortamda kullanıyorsunuz?
3. İnternet yaşamımıza neler getirdi, neler götürdü? (faydaları ve zararları)

   (Öğretmene not: Sınıf ortamında öğrencilerle şu konuları tartışınız: Oyun kahramanlarının/oyunların kültürel yapıya ve zihinsel gelişime etkisi, şiddete yönlendirmesi, sanal ortama bağımlı olmanın doğuracağı sakıncalar, zaman israfı, sosyal aktivitelerden uzaklaştırma, zararlı içeriklerden etkilenme.)
4. Zararlı etkilerine yönelik ne tür önlemler alınabilir? Öğretmen öğrencilere" internetin zararlı etkilerinden korunmak için neler yapılması gerektiği" sorusunu sorar. Verilen farklı cevaplar tahtaya yazılır. Şu cevapları almak için öğrencileri yönlendirir:
   - Tanımadığımız kişilerle sohbet etmemek,
   - İnternet ortamında lisanslı olmayan programları bilgisayara yüklememek,
   - İnternet ortamında güvenli olduğundan kesinlikle emin olunmayan dosyaları indirmemek,
   - Kişisel bilgi ve görüntüleri internet ortamında tanımadığınız kişilerle paylaşmamak,
   - Bilgisayar kullanırken gereğinden fazla zaman harcamamak,
   - Hazır ödevlerin bulunabileceği ödev sitelerini kullanmamak,
   - Göndereni tanımadığınız e-postaları açmamak,
   - İnternette bulunan her bilginin doğru olmayabileceğinin bilincinde olmak.
5. Ekte verilen sözleşme öğrencilere dağıtılarak öğrencilerin doldurmaları ve imzalamaları sağlanır. Öğrencilerin imzaladıkları sözleşmeyi varsa evdeki bilgisayarlarının yanına asmaları istenir.

SÖZ VERİYORUM
(SÖZLEŞME)

Amacım (Bu bölümde öğrenci sözleşmeyi kabul edip imzalamasındaki amacının ne olduğunu belirtir. Örneğin; internetin zararlı etki ve özelliklerini öğrenmek, bunlardan kaçınılması gerektiğini benimsemek ve arkadaşlarını bu konuda uyarmak vb.) ...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Bundan böyle

1. İnternet ortamında tanımadığım kişilerle sohbet etmeyeceğim.
2. İnternet ortamında lisanslı olmayan programları bilgisayara indirip yüklemeyeceğim.
3. İnternet ortamında güvenli olduğundan kesinlikle emin olunmayan dosyaları indirmeyeceğim.
4. Kişisel bilgi ve görüntüleri internet ortamında tanımadığım kişilerle paylaşmayacağım.
5. Bilgisayar kullanırken gereğinden fazla zaman harcamayacağım.
6. Hazır ödevlerin bulunabileceği ödev sitelerini kullanmayacağım.
7. Gönderenini tanımadığım e-postaları açmayacağım.
8. İnternette bulunan her bilginin doğru olmayabileceğinin bilincinde olacağım.
9. İnternet kafelerde uygunsuz saatlerde bulunmayacağım.
10. Bana zarar vereceğini düşündüğüm internet sitelerine girmeyeceğim.
11. İnternet ortamında içeriğinde şiddet, cinsellik bulunan oyunları oynamayacağım.

SÖZLEŞMEYİ KABUL EDENİN

Adı ve soyadı :

Okulu ve sınıfı :

Yaşı :

Tarih :

İmza :

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AKGÜL, Mustafa, 1995, Internet: Bilgiye Erişimin Yeni Araç ve Olanakları, TR-NET, TÜBİTAK, Ankara.
- AKSOY, A. ve BATMAZ, V., 1995, Türkiye'de Televizyon ve Aile, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ankara.
- ALEMDAR, K. ve ERDOĞAN, İ., 2005, Popüler Kültür ve İletişim, Erk Yayınları Ankara.
- ALGAN, E. ve AUSTİN, A., 2005, "Dünyada Medya Okuryazarlığı Alanının Gelişimi: Teorik ve Pratik Yaklaşımlar", I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı, 23-25 Mayıs, İstanbul.
- ARIK, M. Bilal, 2006, İletişim Yazıları, Tablet Yayınları, Konya.
- ATABEK, Ümit, 2001, İletişim ve Teknoloji, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- AVŞAR, Z. ve ELDEN, M., 2004, Reklam ve Reklam Mevzuatı, RTÜK Yayınları, Ankara.
- AZİZ, Aysel, 2002, Radyo Yayıncılığı, Nobel Yayınları, Ankara.
- BOCOCK, Robort, 2005, Tüketim, (çev. Kutluk İ.), Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.
- BOSTANCI, Naci, 1998, Siyaset, Medya ve Ötesi, Vadi Yayınları, Ankara.
- BOSTANCI, Naci, 1998, "Aile Değerleri ve TV'nin Etkisi", III Aile Şurası Tebliğleri, 1998, s.623-633.
- CASTELLS, Manuel, 2005, Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür, (çev. Kılıç E.), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- CRAGGS, Carol. E., 1992, Media Education In The Primary School, Routledge, London.
- Cumhuriyetin 80. Yılında Türkiye'de Radyo ve Televizyon Yayıncılığı, 2004, RTÜK Yayınları, Ankara.
- ÇAKIR, Hamza, 2005, Tüm Yönleriyle Radyo, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- ÇAPLI, Bülent, 2001, Televizyon ve Siyasal Sistem, İmge Yayınevi, Ankara.
- ÇAPLI, Bülent, 2002, Medya ve Etik, İmge Yayınevi, Ankara.
- ÇELENK, Sevilay, 2005, Televizyon Temsil Kültür, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- DEMİRAY, Uğur, 1994, İletişim Ötesi İletişim, Turkuaz Yayınları, Eskişehir.
- ERDOĞAN, İrfan, 2005, İletişimi Anlamak, Erk Yayınları, Ankara.
- GERAY, Haluk, 1994, Yeni İletişim Teknolojileri, Ankara.
- GİRİTLİ-İNCEOĞLU Y., 2005, "İletişim Çalışmalarında Yeni Bir Alan: Medya Okuryazarlığı", I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı, 23-25 Mayıs, İstanbul.
- GÜNEŞ, Sadık, 2001, Medya ve Kültür, Vadi Yayınları, Ankara.
- HOBBS, Renee, 1998, "Medya Okuryazarlığı Hareketinde Yedi Büyük Tartışma", (çev. BAĞLI, M. Türkan), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Yıl: 2004, cilt: 37, Sayı: 1, ss. 122-140.

- IŞIK, Metin, 2000, İletişimden Kitle İletişimine, Mikro Yayınları, Konya.
- İLHAN, Vahit, 2005, Yeni İletişim Teknolojilerinin Gündelik Hayattaki Yeri (Kayseri Örneği), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.
- KAYA, Raşit, 1985, Kitle İletişim Sistemleri, Teori Yayınevi, Ankara.
- KEJANLIOĞLU, D. Beybin, 2004, Türkiye'de Medyanın Dönüşümü, İmge Kitapevi, Ankara.
- KUTOĞLU, Ülfet, 2005, "Medya Okuryazarlığı ve Çocuk Eğitimi", I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı, 23-25 Mayıs, İstanbul.
- MCQUAİL, Denis, 1983, "Kitle İletişim Araçlarının Etkisi", Kitle İletişiminde Temel Yaklaşımlar, (der.) Alemdar K. ve Kaya R., Savaş Yayınları, Ankara.
- MUTLU, Erol, 1998, İletişim Sözlüğü, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- MUTLU, Erol, 1991, Televizyonu Anlamak, Gündoğan Yayıncılık, Ankara.
- ÖKTEM, Ferhunde ve ark., 2006, Çocukların ve Gençlerin Televizyon Programlarındaki Zararlı İçerikten Korunması, RTÜK Yayınları, Ankara.
- PEKMAN, Cem, 2005, "Avrupa Birliği'nde Medya Okuryazarlığı", I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı, 23-25 Mayıs, İstanbul.
- RİCHARDSON, Janice, (ed.), 2006, The Internet Literacy Handbook, Council of Europe, Strasbourg.
- SEAN, MacBride, 1993, Bir Çok Ses Tek Bir Dünya, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayını, Ankara.
- SINGER, Dorothy G. ve SINGER, Jerome L. (ed.), 2001, Handbook of Children and The Media, Sage Publications, Inc., California.
- Televizyon Yayınlarında Şiddet, 2006, RTÜK Yayınları, Ankara.
- Televizyon Programlarındaki Şiddet İçeriğinin, Müstehcenliğin ve Mahremiyet İhlallerinin İzleyicilerin Ruh Sağlığı Üzerindeki Etkileri, 2006, RTÜK Yayınları, Ankara.
- TRESKE, L. Gülden, 2005, "Medya Okur-Yazarlığı: Neden Gerekli", I. Uluslararası Medya Okuryazarlığı Konferansı, 23-25 Mayıs, İstanbul.
- UYSAL, Meral, 2006, "Medya ve Şiddet", Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu, 20-21 Mayıs, Ankara.
- WILLIAMS, Raymond, 2003, Televizyon, Teknoloji ve Kültürel Biçim, Ahmet Ulvi Türkbağ (çev.), Dost Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Yayınlarda Program Türleri Kod, Tanım ve Sınıflandırmaları, 2003, RTÜK Yayınları, Ankara.
- 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun Kitapçığı, 2006, RTÜK Yayınları, Ankara.

T.C.
Milli Eğitim Bakanlığı
Talim ve Terbiye Kurulu Teknikokullar / Ankara

www.meb.gov.tr

T.C.
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
Bilkent Plaza B2 Blok 06530 Bilkent / Ankara

www.rtuk.org.tr